

Wd. 67

-12-

- 1 Joh. Phil. Paltzeni diss. de manto reginae. Gryphor. 1707. 8° folij.
 2 Joh. Petr. Ludewig de circitum dispensari neque cum S. R. I. Ital. 170. 12°.
 3 Joh. Sam. Strykii. de dote non promissa prestanda Ital. eod. 4°.
 4 Iac. Petr. Leborio. de probatione electionis datis ibid 1711. 6°.
 5 Joh. Tidem. Schneideri de obligatione ex testamento imperfecto ibid. eod. 5°.
 Henr. Bodini de iure domini in praedio senuente ibid 1707. 3°.
 7 Georg. Begeri de violatione securitatis domesticæ. Wittenb. 1709. 5°.
 8 Joh. Henr. Bergeri vindiciae praelegionum Savini militari ex
iure Romano competentium ibid 1711. 8°.
 9 Joh. Barth. Wernheri selecta conclusiones preser. ibid. 1707. 8°.
 10 - - - diss. de iuribus viciniorum S. R. I. in
aurea bullæ expedita ibid. 1711. 5°.
 11 - - - de iuribus viciniorum S. R. I. in
aurea bullæ non expedita ibid. eod. 4°.
 12 Joh. Bernh. Fife de appellacionis pre primo Saxoniæ. Len. 1711. 5°.
 13 Thos. Christian Rangeri de patribus Regionum. 1684. 5°.
 14 Michael. Henr. Griebneri de tenore iuris Saxoniæ. Wittenb. 1711. 6°.
 15 - - - de iuribus viciniorum Imperii, illis in
primis que prosperam a nonnullis
in dubium vocantur ibid. eod. 1°.
 16 - - - de intercessione coniugum in delictis
camis in primis in criminibus biga-
mitia. ibid. eod. 8°.
 17 - - - de preciis primis viciniorum
Imperi. ibid. 1708. 7°.
 18 - - - 4°.

- 18 Joh. Bernh. Fries. de iure principium circa bona fiditionum. 68.
 Len. 1711.
 19 Christian Wildroyelii de statibus provincialibus ibid. eod. 68.
 20 - - - de singulari causa exherendilibus in tractatu Mayo. ibid 1711. 58.
 21 - - - de testamento legati ibid eod. 68.
 22 - - - de buonicordib. econtra iure Ibid. eod. 68.
 23 Nicol. Christoph. Lynckeri de munere directoriali circa negotia sua - 68.
 peric ibid. 1693.
 24 - - - de libertate statuum imperii. ibid. 1693. 88.
 25 - - - de commendatione speciali. Ibid 1693. 48.
 26 - - - de prosecutione lothi. imperii publici
Ibid. 1691. 38.
 27 Joh. Homborgii de iure conuenandi. Helvyst. 1710. 58.
 28 Joh. Henr. Stengeri de legis actionibus Lippiae 1709. 48.
 29 Euseb. Gottlieb. Rink de cancriis et Hof. 1700. 68.
 30 Joh. Amself. de rationabilitate canonis iuri Lubecensis:
Hand miss Hand ualens. Regiom. 1698. 48.

2

DISSE
RAT
TO
MARITO REGINÆ,

quam

In Academia Patria

Fratres Germani

JO. PHILIPP. PALTHENIUS,

Juris Natur. & Gent. Professor
Ordinarius,

ET RESPONDENS

SAMUEL PALTHENIUS,

Jurispr. Studios.

ad d. 28. Junii, A. O. R. 1702.

publicæ disqvisitioni
subjiciuntur.

GRYPHISWALDIE,
Literis DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,
Reg. Acad. Typegr. 1707.

!

Friðer. Pál. Røring
Hala d. 27. juli. 1706.

DEUTSCHE
MARITOREGIMENT
der
Sachsen-Gothaischen
LÖHNEN
THÜRINGER-FAELTHEINER
KÖN.FRIED.
UNIVERS.
ZU HALLE

WILHELM FRIEDRICH
SCHMIDT

§. 1.

Vod solenne hominibus est, ut
qva plerumque fieri vident, ne-
cessario semper fieri opinentur,
& ex privata hominum conditi-
one Principum jura æstiment, id
nunc quoqve multis usu venit,
qui de recens inaugurata Angliae
Regina inaudunt, maritum ha-
bente, qui non sit Rex, sed qui uxori suæ subsit, & po-
testate omni, quam conjux haber, destitutus, eadem
cum reliquis subditis parendi conditione adstringatur.
Qvod qva ratione fieri, & legitime quidem possit,
dum Viri etiam docti ambigunt; opera nos preium-
facturos arbitrati sumus, si rem illam dubiis suis evo-
lutam, & ad vera doctrinæ moralis atqve civilis funda-
menta exactam propoheremus. Qvo ipso non omni-
no male de classe illa hominum videbimus mereri, qui
qvicqvad ad dijudicandos mortalium mores attinet, è
vulgaribus Theologiæ Moralis, aut Justinianæ Legis
traditis depromi posse opinantur, inania illa & frivola,
qva Juris Natura nomen præferunt, censentes, qvos
nunc speramus etiam invitox utriusqve systematis ino-
pia adducet, ut ultra scientiæ suæ metas patere eruditio-
nem potent, ac de rebus sibi incognitis paulo inposte-
rum benignus arbitrentur,

§. 2.

Ut autem ordine procedatur, primo quidem dubia,
qva circa vocabulorum sensus enasci solent, expedie-
mus, dcinde rem ipsam, qva istis vocabulis designa-
tur,

A

tur, proponemus, & peritis è recentiori historia exemplis illustrabimus. Tum in conditionem regnorum, ubi obvia ista sunt, & in facti causas, qvarum intuitu velut à recepta Imperii atque matrimonii formula receperatur, inquiremus, denique hoc ipsum nulli nec divino nec humano juri contrariari ostendemus.

§. 3.

Circa vocabulum *Mariti* vix est quod moneamus, quo ipso hominem marem justo legitimoque matrimonio foeminae junctum denotari tratalitium est, quamcunq; illa vita, dignitatis, rerumque aliarum conditio-
nem, quæ matrimonii scopo aduersa non sit, dicatur obtinere.

§. 4.

Ast circa vocem *Regina* majori opus est cautione. Rejicimus hic (1) significatum illum probatis Latinæ Lingyzæ autoribus non inusitatum, ut pro divite quacunq; & velut Regiarum opum foemina idem usurpetur. Vidd. ad Terent. Eunucb. Act. I. sc. 2. v. 87. Commentat., id quod cum mente Horatii non male convenit in vulgato isto: *Et genus & formam regina pecunia donat.* Dolendum est vero vocabuli ejus dignitatem, ex quo in privatæ fortis hominibus profanari cœpit, cum tempore ita imminuisse, ut nunc etiam mulierculæ vulgato Reginarum nomine appellantur. Est (2) à nostra tra-
statione alienus ejusdem vocis sensus, qui foeminas de-notat, aut sanguine regio ortas, ut de Ariadne Pasiphæs Reginæ filia usurpatum Virgilio Servius ad Ecl. 3. c. f. itemq; ad illud Aeneid. I. Donec *Regina* sacerdos Marte Gravis &c. notat, confer Du Fresne in Glossar. Med. & Insim. Latinit. voce *Regina*, aut quocunq; modo ad familiam

liam eorum, qui regnum obtinent, pertinentes. Unde factum est olim, ut quemadmodum Imperatorum Romanorum Aviae Matresque Augustae aut Imperatrices vocabantur, Vid. Selden. Tit. Of. Honn. Cap. 6. ita eadem Imperatrices vulgo iterum Reginæ appellarentur. Vid. Mabillon. de Re Diplom. L. 2. c. 4. §. 2. & Ill. Spanheimius de Us. & Præstant. Numism. c. 8. Nec (3) loquimur de mera conjugi Regia sive Reginæ quam vocant Tiu-lari, i. e. quæ solo nomine talis est, & de dignitate Marii Regis id trahit, ut Reginæ salutetur. Non alia ratione, quam qua inter privatos consuetudo invaluit, ut de officio & dignitate virorum appellationem fœminæ fortiantur, ut quæ Consiliario aut Doctori virgo nubit, fœmina repente facta Consiliaria Doctrixque, si ita latine loqui fas est, appelletur, quamvis raro fiat, ut ad capienda de Republ. consilia, aut ad propaganda Literarum monumenta eadem admittantur: Quam conseruidinem fœminæ non solum ultra Maritorum, sed proferunt, ut dum viduae sunt, de dignitate eorum cognominentur, sed solent etiam è numero eorum paulo ambitioniores inferiori nuptæ prioris matrimonii honorem sollicite servare, cuius rei illustre nuper exemplum Eleonora Maria Austriaca dedit, quæ post mortem Michaëlis Poloniæ Regis Maritum fortita Lotharingiæ Ducem, Reginæ tamen Poloniarum constanter voluit appellari, cuius vocabuli nullam omnino efficaciam fuisse in propositulo est. Nec (4) intelligimus viduam Regiam, quæ forte impuberis filii tutelam gerit, aut ejus absens nomine Rempublicam administrat, quam nonnulli Reginam Regentem vocare amant, non alio ut videtur sensu, quam quo modernus Lusitanæ

taniæ Rex Petrus II. cùm loco exautorati deinde fratris Alfonsi imperio præfet, Principis Regentis nomine se passus est appellari, ut nimirum id qvicqvid discri- minis est inter ϖ regere & regnare, ipsumqve regendi actum, & regni habendi jus, constitueretur. Quemadmodum titulo illo Reginæ Regentis Catharina Medicea à morte Caroli IX. à Gallis ornata fuit, eundemq; ab Henrico III. adhuc in Polonia absente confirmatum habuit. Vid. Thuan. L. 57. c. f. & 58. sub init. Qvorsum pertinet, qvod inter omnia vicinæ mortis Henrici IV. refert Gronlart. in vit. Ej. ad Anno 1610, qvod conjugi Mariæ Mediceæ, ipsum è cubiculo digredientem, moramqve facientem præstolanti ridens dixerit: *Perge Domina regens.* Nec (5) de Regina hic agimus, qvam vulgo Regnantem vocant, qvæ scil. nihil est, nisi Regis de præsenti regnantis conjux, regisq; qvi ante regnauit, viduæ opponitur, cujus rei exemplum vicina nobis Dania nunc præbet, ubi moris est, Carolam Amaliam, Christiani V. viduam die verwitibile Königin/ & moderni Regis Friderici IV. uxorem Ludovicam, die Regie rende Königin/ appellari, qvanquam non magis hæc qvam illa facultatem illam exercendi in Danos imperit, qvæ penes solum est Regem, habere si dicenda. Superest itaq; (6) significatus vocabuli Reginæ nostro argu- mento proprius, qvi exprimit rem ipsam, & principem foeminam denotat, ipso opere regentem, qvæ suo jure summum in Civitate imperium, qvod regulariter viris competere censemur, & habet ipsa & exercet.

§. 5.

Est ergo nobis Maritus Reginæ is, qvi Principi foeminæ hereditario jure regnum possidenti matrimo-
nio

De Marito Reginæ.

3

nio est junctus, ea quidem Lege, ut iuncto statu conjugali pristinam vitæ conditionem nequaquam mutet, neq; adeo aut in conjugem imperiū, aut ejusdem cum conjugi divisionem, nec deniq; post illius fatu, nullo alio interveniente actu, qvi jus peculiare conferat, in eodem imperio regnoq; successionem sibi vendicare possit. Quo ipso manifestum est, regni Thalamis jura separari, & maritum Reginam opponi Regi, & pro vero Rege Reginam quam diximus haberi, nequidquam sexus differentia obstante, cum & vocabulum Regis natura sua utriq; sexui commune sit, ut est apud L. D. L. 37. c. 3. Legati à Ptolomeo & Cleopatra Regibus Egypti gratulantes - - - &c. Reges Egypti ad ea quæ censuisset Senatus paratos fore - - - Gratia Regibus actæ nec infrequens præterea est, ut virilis offici functio, quæ in muliere est, virili vocabulo denotetur. Sic Carensius autor est Mariam Ludovici I. filiam, antequam Sigismundo deinde Imperatori nuberet, non Reginæ, sed Regis nomen, quod cum Marito deinde commutavit, sustinuisse: Elisabeth, inquit, Regina uxor quæ dicitur Regis Ludovici etiam cum Maria filia ejus Regimen Hungarie gubernabat, quæ quidem Maria appellatur Rex Hungarie. Conf. Paul. de Paul. in memorabil. ad An. 1382, qui in ipsa coronatione nomen illud Regis solenni ritu eidem iudicium confirmat, unde & à Thwrocio Rex fæmineus appellatur. Simile exemplum de Edelfleda, Merciae Domina, apud Henricum Huntindon L. 5. Histor. exstat, nec alio nomine frequentius, quam Regum Catholicorum Isabella Castiliæ se pariter & maritum Ferdinandum designari passa fuit. Quod quæquam non absurde fiat, nobis tamen incongruum vixum fuit, de

A 3

Marito

Marito Regis dissertationem inscribere, ne cui forte de infandis criminibus, qualia olim à Nerone frequenta legimus apud Sueton. in Vit. Ej. c. 28. in mentem hic veniret. Quapropter receptam potius consuetudinem sequemur, sc̄minamque, quæ potestate regia est, Reginam appellabimus.

§. 6.

Dum vero Reginæ ejusmodi Maritum Regi opponimus, & conjugè sua superiorem esse negamus, cavendum sollicite est, ne quis verba illa temere invertat, & afferere nos putet, quod in universum nemo, qui maritus Reginæ est, habere regnum possit, aut quod idem conjugè sua continuo inferior sit existimandus. Fieri enim potest, ut qui in regno, ut ita dicam, matrimoniali imperium sibi non acquirit, idem tamen in alia Reipubl. obtineat. Tum quoque medio loco inter eos, qui superiores invicem aut inferiores dici solent, sunt æquales, & qui utrinque regnum habent, communiter pro æquilibus habentur. Unde quicquid à nobis asseritur, supposita semper restrictione ad unum idemque regnum, quod Regina habet, nequaquam vero de diversis civitatibus est intelligendum. Id enim volumus, quod potestatem, quam in suo regno Maritus forte habet, in conjugis regno non habeat, & qui ut suæ Reipubl. caput spectatus, & ad Conjugem alterius Reipubl. caput relatus, dignitate eidem par est, in regno tamen conjugis dignitate eidem cedat. Ubi tamen cum prærogativa dignitatis sola ordinis ratio non est confundenda, cum ordinis illam prioritatem facile maritis olim uxores, nunc fere uxoribus mariti permittant, ita tamen, ut publice tuendi honoratioris loci

studio-

Audiisseores sint viri, quam in congressibus privatis. Nec de illa ordinis ratione inter pares, qui diverso domicilio utuntur, constituenda magnopere videtur laborandum, cum per Leges hospitalis elegantia & humanitatis controversiae omnis ansa facile hic præscindatur. Diversitas quippe domicili in eo casu, ubi capita diversarum Rerumpubl. connubio junguntur, necessario videtur supponenda. Eorum autem quæ affirmavimus, veritas sequentem in modum demonstrari nullo negotio potest.

§. 7.

Primo enim concedi nobis postulamus, omne imperium civile natura sua esse simplex & indivisum, idemque in statu Monarchico sive regno non posse esse penes plures uno, salva ea quam diximus Reipubl. forma. Repugnat enim, civitatem unam non uno imperio regi, & divisio imperii factum utique denotat constitutione imperii posterius, & eidem quodammodo repugnans, facta qualicunque voluntatum, quæ in imperante aut parentibus est, commutatione, ac quicquid imperium dividit, dividere quoque civitatem, & plures una res publicas efficere est censendum. Quæ civitatis imperiique divisio etiamsi non fiat, sed solus eorum qui imperant numerus augeatur, vocabulum tamen Monarchia multitudinem quoque imperantium excludit, nec obscuram contradictionem apud eos, qui Græce intelligunt, pluralitas Monarcharum in uno eodemque regno involvit. Quæ ubi adest, id quod olim Romæ duobus aut tribus Imperatoribus indivisim regnum tenentibus legitur accidisse, quanquam duplex inde aut triplex civitas non enascatur, à regula tamen status Monarchici aberrari,

rari, & irregulararem inde Reipubl. formam, quam alii parum commode mixtam vocant, constitui præcipua diligentia demonstravit Pufend. *Dissertat. de Forma Reipl. Rom. itemq; Operis LVII. c. 5. §. 15.* Si itaq; in statu Reipublicæ Monarchico regulari, sive regno, contingat, jus illud imperii, quod in eodem est, ad Principem foeminam devolvi, seqvitur omnino, quod idem salvo Reipubl. statu, nolente ea, neque totum, neque ex parte cuiquam præterea tribui, aut ab eodem citra injuriam usurpari possit. Qvicquid itaque juris ex status publici legibus nemo præter Reginam habete potest, id nec Marito illius competere est dicendum, nec ad coelibem vitæ conditionem jura Principum adstricta sunt, ut matrimonio inito amittantur, quo ipso jus acquiri ad inferendam alteri injuriam absurdum est. Evidem in potestate Reginæ est, remittere de jure suo & amori indulgere, si regnum in patrimonio ut ajunt, habeat, vid. *Grot. L. I. c. 3. §. 11.* cuius tamen rei vix exemplum puto in foemina extare. Ceteroquin ubi publica regni Lege ad certam Reipubl. formam, certamq; familiam reg. a ricerem imperium adstrictum, aut ordo successio- nis in eadem peculiariter est constitutus, opus quoq; est populi consensu, qui ad voluntatem Reginæ accedens decretum mutandæ Reipubl. formæ aut novæ elec- tionis vim continet.

§. 8.

Deinde notandum est, duplii omnino ratione fieri posse & solere, ut virgo regia, qvæ pleno jure regina est, maritum sortiatur: Ut scilicet aut extraneo Regi Principiique qui suæ Reipubl. caput est, nubat, aut ut subditum amor complectatur. Priori casu, qui inter vicinos

vicinos freqventer accidit, cum & potestate & dignitate sint omnino pares qui summo utrinque jure imperant, quemadmodum Rex ille, qui suæ Reipubl. imperium haber, eo ipso, quod alienæ Reipubl. Reginam matrimonio sibi jungit, minime omnium id agit, ut conditionem suam deteriorem reddat, ita nec de sua dignitate quidquam Regina delibatum cupit, nec adeo plus marito juris ex mero pacto matrimoniali in regnum uxoris quam uxori in mariti regnum enascitur, nec statim initio inter Reges matrimonio regna quoque copulantur, sed sunt illa manentque distinctissima, nisi quod anteriori plerumque foedere connectantur, & plena eorumdem conjunctio in communibus liberis procedat. Quanquam fieri possit, ut inter ipsos quoque conjuges verborum honoribus certetur, & qui corpus miscent animosque jungunt, titulos quoque & insignia & diversi simulacra imperii confundant. In rebus enim civilibus res ipsa semper à vocabulis, inania à solidis sunt separanda,

§. 9.

Posteriori casu, aut alienæ, aut suæ Reipubl. subditus est, quem Regina sibi maritum deligit. Qui alienæ Reipubl. subditus est sponsus, dum in regnum potestati conjugis subjectum semet confert, (ipsa enim Regina ut peregrini hominis domicilium sequatur, nescio an cum ratione postulari queat) locum quidem & objectum praestandi obsequi non vero ipsam subditi conditionem mutat. Qvicunque enim alieni imperii finibus eo animo excedit, ut alibi fortunarum sedem figat, is eo ipso quidem, si cætera paria sint, illius Reipubl. subditus esse definit, sed statim suo ad aliam Rempubl.

publ. accessu ejusdem iterum subditus evadit; aut ex-
presso data fide, 'cujus obligatio nonnisi expressa vin-
culi laxatione, qvoad in ejusdem Reipubl. territorio
persistit, tolli potest; aut tacita securitatis publicæ fru-
itione, qvæ qvamdiu durat præstandæ subjectionis reli-
gio durare intelligitur; cum à ratione abhorreat, ut
qvis sine stipulatione obseqvii imperio fruatur, aut ut
sui juris esse velit, cui volupe est in alieno territorio
versari. Si itaque subditus fit imperantibus, qui qvocun-
que consilio in loca potestati ejus subdita concedit, se-
qvitur, qvod nec ineundi matrimonii casus à regula
communi excipiatur, ni de natura matrimonii Regii es-
se demonstretur, ut obligationem civilem solvat & in-
æqualitatem omnem, qvæ inter conjuges ante id tem-
pus erat, tollat; qva de re videbimus deinceps. Siqem
vero sue Reipubl. subditum Reginæ amor tangat, is dum
amplexu Dominæ potirur, neqvidqvam inde particeps
fit imperii civilis, nec dum thalamum Reginæ scandit,
plus inde dignitatis, qvam qvæ primario subdito com-
petere potest, sibi qværerit. Qva si contentus privatæ
fortis homo non sit, efficiendum blanditiis erit, ut Re-
gina dare qvam habere regnum, aut nomen saltem
regni malit. Qva in re opus est expressa Conjugis Re-
giaz voluntate, non verbis solum, sed factis in sensu in-
currentibus, qualia in collatione diadematis inesse so-
lent, declaranda. Nulla hic consensus qvaliscunqve
præsumptio locum habet, qvæ præviā supponit Le-
gem, cuius nulla hic vestigia comparere in sequenti-
bus demonstrabitur. Non ille consensus tacite censem-
dus est adfuisse, cum inter signa extraordinaria decla-
randæ voluntatis concubitus non sit, nec in ipsa ma-
trimoni

trimonii natura lateat; ut jure suo Conjur Regia & liber populus privetur, cuius utiq; interest, quem illa potestatis suz aut socium constituat, aut designet successorem. Qvangelum itaq; matrimonium privati hominis cum Regina initum inter occasiones acqvirendi regni esse possit, proprie id tamen à speciali Reginæ populari consensu velut à proxima causa pender, qvod ipsum manifestissime apparet, si princeps foemina remotoris à successione gradus, qvæ privato juncta erat, stante matrimonio ad imperium vocetur. Tum enim necesse non est, ut diadema, qvo caput Reginæ cingitur, mariti qvoq; vertici imponatur, aut ut eodem sacramento populus uxori simul & marito obstringatur. Tantum certe abest, ut id fiat, ut ipse qui superior ante aut par conjugi suæ fuerat maritus, nunc eadem inferior reddatur, ut ipse conditionem subditi induat, fidemq; & obsequium, & qvicquid præterea subjectionis Leges exigunt, debeat uxori. Deniq; si eadem sine suscepis ex eo liberis mori contingat, tantum abest ut ipse ad successionem in regno jus habeat, ut potius ab eadem continua regnorum Lege & consuetudine excludatur, ne peculiaris meriti ratio omnino novam ad solium viam pandat. Juvat singula adquisitio recentiori historia exemplis illustrare, cum & certiora sint illa antiquioribus, & majori ad vitam usus esse possint.

S. 10.

Priorem casum status Regni Hispaniæ qui seb initium seculi XVI. erat, luculentissime explicabit. Eas tunc in duas præcipuas partes Arragoniæ Castiliæque regnum divisa erat. Illud hæreditario jure ad Ferdinandum,

dum, hoc ad Isabellam pertinebat. Atqui conjugium, quod concilianibus procerum studiis cum Isabella Ferdinandus iniit, nec Isabellæ Arragonia regnum nec Castellæ regnum Ferdinando contulit, sed utraqve pars conjugum destinata regnorum unionem communibus liberis permissa, sua sibi peculiaria jura constanter servavit; nec apta potestate dignitateqve inferior marito uxori, aut uxore maiitus fuit. Quod enim accurate notat Relius Anton. Nebriss. de Geß. Ferdin. & Isabell. Dec. I. L. III. c. 1. defuncto Henrico fratre Isabellæ statim Reginati semet appellari jussit, manumq; subditis, ut in Castella imperantibus moris est, osculandam præbuit, id tantum honoris Marito deferens, ut nomen ejus modo priori, modo posteriori loco positum homagii formulæ insereretur, ita quidem conceptræ, ut pro veris & indubitatis hæreditibus Dominisque NB. Hispaniarum Ferdinandus atque Isabella agnoscerentur, quo ipso speciali Castellæ regno, regniq; ejus ad ipsam solam pertinenti juri nil derogatum cupiebat. Qva Reginæ moderatione cum Ferdinandus contentus non esset, & plus sibi juris in dotali regno, quam Reginæ benevolentia concederet, vindicare videatur, orta inter conjuges dissensione, cum res in disceptationem publice adduceretur, eum deniq; fortita est eventum, ut & hæreditas regni, & successio & administratio Reginæ soli tribueretur Id. Ib. c. 2. qvæ tamen deinde facti invidia callide in Regni Proceres derivata, quicquid lata judicum sententia obtinuerat, largiri Marito visa fuit, exquisito hoc verborum honore offensum mitigans: Nil opus fuerat, ô jucundissime Coniux, altercatione tam longa, ubi tanta est animorum conjunctio. Nam si quemadmodum audivi ex quodam antiquitatum peritus-

sim o

sumo in sponsalibus bac fuere verba sponsa ad sponsum, ubi Tu
 Caius, ibi ego Caja, b.e. ubi tu Dominus, ibi ego Domina, cur
 mibi non licet inde mutuari, ubi ego Regina, ibi tu quoque
 Rex? Quiccum sis mibi Coniux dulcissimus, idemque Domi-
 nus non modo meus, sed rerum omnium mearum, quicquid
 ab his Legum consulis decretum sit, nihil minus Tu Hispani-
 arum Rex es, quia ego Regina, nihilque hoc timos edet, &
 bernumque sedebit, me atque omnia mea tuo arbitrio admi-
 nistranda permittere, cum praesertim futuri sint nobis omni-
 um rerum nostrarum communes baredes; sed quando ita vi-
 sum est Regni Primoribus, qui hoc negotium in controversi-
 am deduxerunt, non abs re fuerit - - - - -
 quare illajuris decisio, quod ad nos attinet, nihil profnerit,
 nihil nocuerit, sed fuerit quasi quoddam prejudicium ad ea,
 quae possunt aliquando contingere. Quae omnia inana esse,
 res ipsa loquitur. De conjunctione animorum, quam sci-
 licet regni cupiditas non interturber, ipsa quae exorta erat
 altercatio testabatur. Nec obscure Regina de Cajo Caja
 que verba faciens, quod in Castellæ regno Marito largire-
 tur, in Arragoniæ regno sibi vicissim tribui volebat;
 tum quoque sola regni Castellani administratione, quae
 nimurum nomine uxoris, & de voluntate ejusdem fa-
 cienda esset, contentus Ferdinandus erat, quam & ipsa
 Ministro suo primario privatè sorris homini poterat
 commisso. Accedit, quod callide satis, quicquid
 potestatis Isabella Marito indulgebat, mutuo conju-
 gum consensui superstructum esset, ubi dubium non
 est, potiores sentiendi partes Reginam sibi tribuisse,
 cui consentire non aliud quam patere erat, nec obscu-
 rum est, si dissentire à Regina maritus voluisse; nul-
 lius illud ad summam rei efficaciam fuisse. Nec solum

caute de se loqvebatur Isabella, sed & omnes actiones
communi nomine obeundas mira prudentia tempera-
vit. Moneta enim qvæ cudi curabatur, insignia Ca-
stellæ & Arragoniæ conjuncta qvidem, sed illa tamen
potiori loco posita, nomenqve conjugum hoc modo
expressum referebat: *FERDINANDUS & ISABELLA*
D. G. REX & REGINA. Vid. *Luc. Marin. Sicut. de Reb.*
Hijpan. L. 19. p. 472. qvæ verba de propriis cuique regnis
exaudiri poterant. In diplomatis scriptisque publi-
cis ita imperantium nomina concepta erant: *Ferdin-*
andus Rex & Isabella Regina Castelle, Legionis. Qvo
ipso Regium qvidem titulum, Arragoniæ scilicet respe-
ctu habito Marito tribuebat, sibi vero Castellæ titulum
integrum servabat Isabella; alioquin convenientius fu-
isset ita loqui: *Ferdinandus & Isabella Rex & Regina*
Castellæ, Legionis. Clarissime vero omnium circa
mortem Isellæ, rei qvam diximus veritas emicuit.
Non enim ex testamento Reginæ ad Ferdinandum suc-
cessio, sed ad Johannam filiam pertinebat, qvam ipse
pater, mortua vix matre, Castellæ Legionisque Regi-
nam proclamari jussit. Vid. *Luc. Marin. Sic. p. 512.*
Ipse vero, ut ne filia qvidem par dignitate in eodem
regno videretur, nudum Regis Castellæ nomen solenni-
ritu depositus, vid. *Gomez. de Reb. Geſt. Franciſc. Ximenii*
L. 3. p. 980. sola regni procuratione, dum filia abelet,
in se suscepta, de voluntate ipsius non solum, sed &
eiusdem nomine peragenda.

§. 18.

Non dispar rerum status in eodem regno sub Jo-
hanna Isellæ filia fuit. Ea enim cum Philippo
Austriaco, Maximiliani Imperatoris filio, Belgique
& Terra.

& Terrarum Bergundicarum Domino matrimonio juncta esset, sola ut diximus Testamento matris Regiae est instituta, ipsa regni administratione non marito, cui filiæ causa infensissima socrus erat, sed Ferdinando patri permitta, ut adeo ex mente parentum nil nisi Maritum Johannæ Regiae ageret Philippus; nec sine ratione dubitari possit, utrum majori unquam jure, quam quod Marito Regiae competit, gavisus fuerit, quam vulgo, omissa etiam conjugis mentione, inter Castellæ Reges nomen ejus referatur. Non enim de facto ambigimus, sed quo jure id fiat habemus. Siquidem certum est, Isabellam, quæ Castellæ regnum haberat, Anno 1504. obiisse, & à morte ejus Ferdinandum nomine Johannæ filiæ idem regnum administrasse, qui cum ducta in matrimonium Germana Foixa ultra alieni regni procurationem cupiditates proferre videretur, Johannam constat, ut regnum sibi vindicaret, Anno 1506. è Belgio in Hispaniam cum Marito trajecisse, ubi idem in itinere ad urbem Regiam constitutus, vitam finiit. Evidem dubium non est, quin & si vixisset, facile sacerorum Ferdinandum cura dotalis regni deturbasset, nec difficulter incredibilis amor, quo ad insaniam usque Philippum Johanna prosequebatur, ab eadem impetrasset, ut & nomine regio maritum dignaretur, & rerum omnium arbitria ipsi permitteret, cui voluntati ejus tanto minus refragatur ordines regni erant, quanto proprius ab Imperatorio fastigio Philippum absesse sibi persuadebant. Non vero de futuris, sed præsentibus quærimus, nec de nomine regio, à quo clam forte vis ipsa regni non absuisset, sed de ipso regni jure, an illud à parte Philippi steterit disquirimus.

§. 12. Ad

S. 12.

Ad idem Hispaniæ Regnum casus pertinet Philippi II. neporis Johannæ, ex quo idem cum Maria Angliae Regina matrimonio junctus fuit. Qvanquam enim hoc ipso id quæreretur, ut quæ ante id tempus familiaris Austria felicitas fuerat ut nubendo regna acquirerent, Britanniæ exemplo rēnovaretur, scopum tamen obtinere nec Carolus V. Imperator, nec Philippus, quem ipse Neapolitanum Regem fecerat, potuere, cum inter conditiones pactorum dotalium à sponsæ parte conceptas, id esset: *ut contractis inter Mariam & Philippum nuptiis Philippus quidem omnium uxoris regnum & provinciarum titulos sibi sumeret, sociusq. in negotiorum administratione esset, integris Regni privilegiis ac consuetudinibus plena item ac libera beneficiorum, gratiarum, & functionum distributione penes Reginam remanente; vicissim Reginam in societatem regnorum omnium & dominiorum Philippi Marii, que ipse jam possideret, & ei posse a obuentura effert vocaretur. Conventum porro, ut qd: ex eo matrimonio filius nascetur, in omni regna ac dominia Reginæ, praestreain Belgii Burgundieq. Principatus succederet* - - - - - inter Philippum ejusq. heredes & inter Reginam ejusq. Liberos & heredes & utraq: regna ac ditiones constans amicitia, concordia, & fædus perpetuum sit atq. in violabile. Vid. Thuan. Histor. L. 9. p. m. 339. Quæ omnia Iolenni Ordinum decreto sequentem in modum sunt confirmata, addito, ne Philippo fas sit Liberos, quos è Maria suscepit, nisi cum Procerum Angliae consensu è regno educere, sed adolescere ibidem & in spem successionis educari pateretur, ne Reginæ ipsa sequè ipsum extrare regni lāmites cogeretur, ut eadem sine Liberis defuncta Philippus nullum haberet in regno ius sed illud omnino liberum

liberum veris heredibus relinqveret teneretur, ut vivente etiam Reginæ in iis, que ad iura sive publica sive privata, immunitates & consuetudines regni spectant, nihil innovaret, gemmarum & pretiosa suppelæctilis nihil ex Anglia avebit curaret, nihil ex patrimonio regio alienaret, naves & munita loca ab Anglia custodiri curaret, deniq; ut connubii bjuus ratione nihil fæderi inter Gallie Regem & Reginam Anglie nuper inito derogaretur, paxq; inviolata inter Gallos & Anglos maneret, relicta tamen Philippo potestate, ut ex suis regnis ait, ditionibus pro lubitu Gallos infestaret. Qvod ipsum expressioribus verbis confirmat Natal. Com. His sui Temporis L. 8. p. 164. cum qva conf. p. ejusd. 181. itemq; Burnet. Histor. Reformat. P. II. p. 175. Ex qvib; omnibus colligimus, sola communicatione titulorum, qvorum leqventem formulam exhibet l.c. Natal. Com. Philippus & Maria D. G. Britannia, Gallia, Neapolis, Solymorum, Hybernia Rex & Reginæ, Fidei defensores, Hispaniarum & Sicilia Principes, Archidukes Austriae, Duces Mediolani, Burgundia, Brabantie, Comites Habsburgia, Flandria & Tyrolie &c. ut & efficta utriusq; imperii conlocatione, cum mutua sit illa & inanis, pecularis juris nihil in regnum uxoris Philippo Marito qvæsum esse. Si enim collatio beneficiorum atq; munium in Republ. qvæ sola sine prævio Ordinatum consensu in potestate Angliae Regum est, disertis verbis Reginæ fuit servata, utique vis ipsa imperii Marito Reginæ adempta fuit. Si fœdus inter Reginam atq; Regem intercedere debebat, si salvo Philippi cum Maria conjugio Philippus hostilia adversus Gallos exercere, Maria vero amicitiam cum Gallis collere & poterat & debebat, dicendum est omnino, & summo utrumq; conjugem imperio prædictum mansisse, velut ex qvo pangendi foederis facultas fluit, & diversas impe-

rantium personas Maritum conjugemq; sustinuisse. Si deniq; de functa Reginæ, qvi ex eodem matrimonio proventuri sperabantur liberi, succedere in Regno Angliae debabant, seqvitur qvod illius successionis jus Philippo nequaquam fuerit collatum. Nec fluxam pectorum ejusmodi fidem fuisse res ipsa docuit, cum & Philippus qvie sciente Reginæ Gallos oppugnaret, & deinde Reginæ Anno 1557. excepta Mariti causa suo nomine bellum Gal lis indiceret, vid. Aut. Anon. Annal. Engl. Et Thuan. L. 19. & defuncta eadem Philippus spe omni, qvam animo forte conceperat Angliae potiundæ lapsus, sorori uxoris regnum relinqveret cogeretur.

§. 13.

Posteriorem casum, exempla utriusque Johanna Neapoleos Reginarum firmant. Johanna I. è Carolo filio Nepti sux testamento regnum legaverat Robertus Andegavensis, addita conditione, ut eadem à se adoptato nepoti suo Andreæ nuberet, & paribus cum eo auspicis regnum gubernaret, qvorum tamen verborum laxiorem interpretationem, qvam aut Bonfin. Histor. Hungar. Dec. 2. L. 9. p. 352. aut Pandulph. Collenut. His. Neapolit. L. 5. pag. 215. contendunt, faciendam esse, ea facile evincunt, qvæ Raynald. Contin. Baron. ad Ann. 1343. tradit, & ex ipsis rerum gestarum monumentis, qvæ ne inter Tutores quidem Reginæ locum Andreæ relinqvebant, probat. Cumq;ibus factum Johanna sat is apte congruit, ut qvæ mortuo Roberto Maritum quidem Andream accepit, sed administrationem regni sibi retinuit, qvam cum invita Reginæ sibi vindicaret, & inanem Regni titulum artibus Elisabethæ Matri & Ludovici Hungariæ Regis largitionibus à Papa impe traret,

trareret, pro diademate laqueo cinctus calamitose vitam finuit. Vid. Petrarch. Epist. Famil. L. 6. n. 5. Qvam veram mortis ipsius causam fuisse, qvæ in levitate animi & libidine uxoris plerisq; collocatur, nec dissimulat penitiori illarum rerum cognitione instructus Bonfin. l. c. L. 10. & aperte formula literarum Ludovici Hungariae Regis oculos ibidem posita ostendit. Sed evidentissime omnium veritatem rei secuti matrimonii eventus declaravit; si quidem mortuo Andrea in matrimonium Johanna Ludovicum cognatum duxit, non alio diu qvam Tarentini Principis & mariti axiomatice insignem, cum ipsa Regina non solum appellaretur, sed suis omnia auspiciis legatur gessisse apud Pandulph. Collen. L. c. pag. 217. seqq. Consensit equidem deinceps, ut regio nomine gaudent Maritus, sed expressa conditione diplomati Pontificio adiecta: quod non sit intentionis sua, ut, quod per concessione tituli & denominationis Regie dignitatis ac inunctionis & coronationis obtainenda faciendum, & executioni mandandum, aut factum & executioni mandatum sit, liberaliterque & benigne concedatur, atq; quod jus sibi in regno & terris predictis, in dominio, proprietate, seu possessione aliquatenus propterea acquiratur. Ipla quoq; mortua Regina in Regno successio Ludovico verbis leqventibus adempta, & ad sorores conjugis restricta fuit, ut sine liberis conjuge defuncta, & ad sorores defata successione ne nomen quidem Regis Ludovicus retineret, vibrato anathematis Pontificii fulmine, si pri omisis contraria facere auderer. Vid. omnino Raynald. L. c. ad Anno 1352. p. 328. Post mortem Ludovici Johannam inter & Jacobum Balcarem matrimonium coiit, in cuius Legibus id erat: ut Jacobus Sicilie Regis titulo abstineret, nec deberet aut posset coronationem

aut inuocationem, aut ligium homagium a Comitibus, Baro-
nibus, & regnicolis, cuiuscunq[ue] conditionis, status & gra-
du illi sint, tanquam Rex Siciliæ VIR dictæ REGINÆ exigere,
sed solum habet sacramentum asecuratiōnis, nec de admi-
nistrazione dicti Regni ac provinciarum q[uo]modolibet se in-
tromitteret, q[ua]e penes ipsam Dominam insolidum deberet
remanere: Nulla marito potestate possidendi muniti loci,
introducendi in regnum militis, aut adipiscendæ successi-
onis spe relata, vid. d. I. Raynald. Unde porro patet, non
alio quam Calabria Principis titulo insignitum Jacobum
fuisse, & cum deinde memoratis conditionibus stare nol-
let, primo qvidem exilio, & mox morte sua regnum con-
jugis firmasse, q[ua]e viduum thorum brevi instaurans Otto-
ni Duci Brunsvicensi eadem cum Jacobo conditione nu-
psis, de quo notanda sunt verba Gobelini Persona in Cosmo-
dromio Etat. 6. c. 76. Ex his, inquit, perpendi potest liquido,
in quanta d[icitur] spēdia maledictionis papalis sententia adver-
santes sibi deduxerit, cum DOMINA JOHANNA SICILIÆ
REGINA, MARITUS Q[UE] EJUS DUX OTTO tot divitiis,
santaq[ue] potentia fulti sunt tam subdie ad infelicitatis invia
dejecti. Conf. Collenut. L. 1. p. 226, itemq[ue] Theodor. à Niem in
Nem Union. Sunt eqvidem qui Ottoneum Principis Taren-
tini titulo à Conjugé ornatum ferunt, vid. Aur. Bull. An-
dronici Imperat. apud Meibom, Rer. German. Tom. I. p. 478.
quod alii tamen in dubium haud uno arguento nisi vo-
lent. Qvicq[ue] ejus sit, certum est, axiomate regio, quod
temere ipsi tribuit Lohmeyerus in Tab. Geneal. insignem
haud fuisse, aut certe potestate regia regniq[ue] jure, quod
ipso inspectante conjux exercuit, & in filium adoptivum
transstulit, caruisse. Conf. Rittershus. in Tab. Geneal.
p. 74.

§. 14. Secura

S. 14.

Secuta est exemplum Johanna I. Johanna ejus non
minis II. Neapoleos Regina, & accepto à Ladislao fra-
tre imperio Maritum sibi delegit Jacobum Narbonensem
Piceni sive Marchia Comitem, Regia Gallorum stirpe
oriundum, ea conditione proposita, ne Neapolitani Re-
gis, sed Tarentini Principis Duciue nomen usurparet.
Vid. Pandulph. Collenut, L. c. p. 248. qvam conditionem
ipse cum Nobilium favore fretus deinde violaret, & no-
men non solum sed & autoritatem Regiam exclusa con-
juge sibi tribueret, suorum insidiis circumventus, car-
cerique inclusus, nec libertati prius restitutus fuit, qvam
ad pristinas initia conjugii Leges denuo se adstrinxisset,
ut nimis Regina fasces regios, ipse nonnisi Comi-
tis dignationem retineret. Id. lb. p. 252. Qvod ipsum
Scriptor Pontificii Diplomatici ita exprimit: Concordia
& Pax inter Carissimam in CHRISTO filiam Jobannam
REGINAM Sicilie illustrem, & dilectum Filium, Nobilem Vi-
rum ac Principem Jacobum, PRÆFATÆ REGINÆ VI-
RUM de inchyta domo Francorum trahentem originem tra-
duo & conclusa fuit. Vid. Continuat. Baron. ad Ann. 1418. n.
31. Hac conditione liberatus è carcere Jacobus, cum res
novas moliretur, Tarenti ab uxore obsessus, indeqve
in Galliam profugere coactus fuit, ubi regnandi cupi-
ditate deposita lucullum induit, liberatqve ad usqve
vitæ finem Neapolitani regni administrationem Johan-
nae permisit.

S. 15.

Ne quis autem in solo regno Neapolitano subditos
Reginarum Maritos deprehendi putet, unicum adhuc
qvod Scotia regnum præbet exemplum adjungemus.

Notum

C 3.

Notum est vero Jacobum V. cum decederet, unicam
hæredem regni filiam recens natam Mariam reliquisse,
quam à morte patris Reginam Scotti appellarunt. Illa
cum nubiles ætatis annos attigisset, matrimonium cum
Francisco Delphino, Henrici II. Galliæ Regis filio iniit,
eius nomine cum postularetur, ut *Maritus Reginæ Rex*
simul creareretur, ut loquitur Buchanan. *Rer. Scotic. L. 16.*
p. 583. aut ut Scotti corona quam Galli novo nomine
matrimonialem vocabant, *Maritum sue Reginæ ornarent,*
id. ib. p. 588. obtinuit id quidem volente Maria, & ordi-
nibus regni adstipulantibus, supposita tamen quam Del-
phinus ipse tulerat conditione: *ut è nomine regio nullum*
emolumumentum, nulla potentia præter nudam vocis illius u-
surpationem effet accessurum. Unde & Maria deinde non
Regina tantum, sed velut illustriori & augustiori nomine
Regens dicta fuit. Sed de Francisco, qui deinde Galliæ Rex
factus est, adeoq; ad priorem dictorum classem referri
potest, dicere hic nihil attinet. Videamus ecqvem Fran-
cisco mortuo in virum sibi adseverit Maria. Erat is
Henricus Stuartus, sive Darlaus, Levinia Comes, Reginæ
Anglorum Elizabetæ subditus, quem ob solam formæ
elegantiam amare primum cœpit, & Rothesfai Ducis
encomio ornatum accidente Procerum consensu, cele-
bratis publice nuptiis maritum sibi fecit, sed cum simul
intemperantia amoris acta maritum suum Regem præ-
conio pronunciari justissem, non solum permoleste illud
Regni Ordines tulere, sed & ipsa paulo post pœnitudine
ducta, quod temere & prærupte factum erat, ordine
velut & per gradus immutavit. Cum enim in diplo-
matibus scriptisq; publicis receptum initio esset, ut
Regis simul & Reginæ nomen exprimeretur, primum
utroq;

utroque nomine servato mutatus tantum est ordo, ut
Regina Regi præponeretur, quod ipsum in eudenda
quoque moneta observatum esse, exemplum nuper in
Observat. Hamburg. ad d. 25. febr. c. a. expressum testatur.
Deinde sumptu de Henrici venationibus & aucupiis
prætextu, Regina sola nomen suum scriptis publicis
præfigi, & pro ambobus sua manu subscribi voluit, quo
ipso autoritas omnis & beneficiorum omnium gratia
ad ipsam solam redundavit, Henricus vero procul à
negotiorum & consiliorum conscientia remotus, cum
nec amicitia ejus cuiquam fructuosa, nec ira formida-
bilis esset, brevi in contemptum omnium venit. Qvem
ut augeret Regina paulatim aula & domicilio suo Hen-
ricum exclusit, ut pro voluntate sufficientem conveni-
endæ uxoris facultatem non haberet, qvæ modo cum
injecto mortis metu, ni obsequeretur, secum duxit, mox
iterum unde venerat, præpropere redire jussit. Ne qva
porro honoris regii umbra superesset, edicto cavit, ne
quis Procerum venienti assurget, aut salutem Regio
more diceret, ne hospitio in aula ipsi cederet, aut in Le-
gatorum conspectum venire pateretur, ministris quoq;
qvi ad usus quotidianos eidem attributi erant, ut & tu-
endæ dignitatis subsidiis omnibus detractis, ita qvidem,
ut vasis argenteis, qveis à nuptiis regiis usus fuerat stan-
nea supponerentur; donec ipse æmulorum insidiis op-
pressus miserrime vitam finiit, cujus occisi cadaver,
ne qvid Regiæ dignitatis mortuo etiam deferri videre-
tur, per bajulos de nocte sine ullo funeris honore se-
pultum fuit. Vid. Buchanan. L. c. passim. Confer. Hector.
Boëth. in Catalog. Reg. Scot. cujus verba sequentia, Henricus
Stuart, Matthes Stuart, Comitis Lennoxensis filius, qui vidu-
am Frap-

am Francisci II. Scotia Reginam in uxorem accepit, manifestum quod in Henrico erat Regis à Marito Reginæ discrimen agnoscunt. Post cedem Darlei novo connubio Maria Jacobum Bodvellum Ducas Orcadum axiomate insignem honestavit, quo ipso tamen à conferenda dignitate regia tantum absuit, ut ipse semet juramento obstringere, fidemq; publice dare cogeretur, se nullam inde praeclentiam aut supremi gradus fastigium spectare, se id unum, ut perinde Regina, atq; adhuc fecerit, quoad vivere pareret atq; inserviret. Vid. Buchan, d. L. p. 674. Unde factum est, ut & ipsa non alio quam Mariti & conjugis vocabulo Jacobum dignaretur, & ab aliis conjugum mentione facta non alia quam Regine & Bodvelli voces usurparentur. Vid. Id. lb. p. 677. seqq.

§. 16.

Qvod itaque Scotia Regno olim accidit, id ipsum nunc in Anglia videmus cottigisse. Et videbatur utique casus ille jam anno 1688. exstiratus, cum exæxutorato Jacobo II. & excluso, quem vocabant, Wallia Principe jus regni Anglicani ad Mariam Jacobi filiam Guilielmi Arauisionensis conjugem devolveretur, ni ipse insolite virtutis estimatione Anglos eo permovisset, ut sibi una cum conjugi Regnum post mortem etiam conjugis habendum decerneretur, rejecto demum post fata utriusque Anna jure. Qvod qvidem factum cum parum Anna gratum esset, eleganter Angli excusabant, Mariæ qvidem jure sed Guilielmo merito deberi regnum confirmantes, nec tamen Anna persuaserunt, quominus injuriam sibi factam reputarer, cuius sensus altius in animum ejusdem videtur penetrasse, ex quo mortua sorore sola Guilielmi vita, à regno semet excludi videt,

dir, qvæ si Gvilielmo diuturnior contigisset, fieri omnino poterat, ne ad regnum unquam illa perveniret, qvod nunc tamen exspectationi ejus fata indulserunt. Idem vero casus, qvi Reginam Annam fecit, Mariatum ejus Georgium Danie Principem non fecit Regem, sed multis eum nominibus conjugis suæ potestati subdidit.

I. Enim qvemadmodum omne imperium civile ad subditorum obseqvia respectum haberet, ita continuam utriusque rei relationem Leges Angliae supponunt, ut alterum sine altero intelligi non possit, sed dicente Calvino in Cas, *protectio subjectionem trahat, subjectione protectionem.* Posito ergo Rege aut Reginæ Angliae ponitur populus Anglicanus, qvo nomine qvicqvid præter Regem Reginamve liberorum hominum regni fines continent, denotatur; positæqve obligationi Regiæ, qva ad legitime gerendum imperium, tutelamqve regno præstandam populo suo Princeps adstringitur, obligatio fidei subjectionis & obseqvii in subditis respondebit. Unde & in actu Inaugurationis Regiæ mortis est, ut qvi sacra peragit Episcopus exqvisto prius populi de præstanda inaugurando fide atqve subjectione consensu, his porro verbis Candidatum dignitatis Regiæ alloquatur: *Promittisne solenniter & juras Te POPULO Regni Anglicani eoqve pertinentium provinciarum ad normam & prescriptum statutorum Parlamenti Legum-qve & statutorum Regni prefeturum &c.?* qvo promisso præstito diadema ei solenni ritu imponitur, qvo facto is qvidem imperii in Anglos exercendi ius habet, & Angli omnes subjectionem illi & obseqvia debent, qvorum præstationem Proceres Regni disertis verbis, reliquaqve circum-

D

cum-

comitans turba pro ratione affectus confuso murmure aut læta acclamatione in se recipiunt, ad cujus vinculi naturam significandam annulus datæ mutuo & acceptæ fidei pignus adhibetur. Vidd. acta Coronat. Gvilielmi & Maria ap. Mieg. p. 96. itemq; Beermann. Syntagma. dign. Illust. dissert. 6. c. 4. §. 7. Est autem ejus obligationis à parte subditorum contractæ ea vis atque indoles, ut facile simul omnes etiam absentes aut injuratos Angliae Cives stringat. Unde & ipsorum factum tacito huic pacto contrarium Treason, i.e. perduellio vocatur, & rigidissima violatae subjectionis & velut laxati ejus, qvod Regem subditosq; connectit, vinculi poena afficitur, cum in Legibus Anglorum contra Legianæ debitum, & contra coronam dignitatemq; Regiam agere unum sit idemq;. Conf. Sanderson. Cas. Of. engag. p. 108. seqq. Qvin vero vocabulo populi Anglicani Georgius Daniæ Princeps continetur, dubium non erit, præsentem regni Procerum Catalogum intuenti, qvem exhibet Chamberlain Notit. Angl. Part. II. p. 49. conf. id. ib. Part. I. p. 183. § 228. ex qvibus omnibus inter se collatis patebit, non alio ipsum jure, qvam qvo Principes Regio Anglorum sanguine oriundi gaudent, uti posse, qvos in potestate Imperantis esse, & ne privatæ qvidem familiae regendæ jus habere, constat; ut adeo non major eorum dignitas sit, qvam ut primum inter subditos, proximumq; ab Imperante locum obtineant. Et qvanqvam reverentia fastigii ejus, à qvo proxime sanguine regio orti Principes absunt, invidiosa subditi appellatio iisdem non impingatur, res ipsa tamen, qvæ vocabulo eo designatur omnino in eosdem competit, & qui non imperat, parere cogitur. Tertium enim hic non datur.

II. Ne-

II. Negari non potest, inter Vasallos quoq; Annæ Reginæ Georgium Principem nomen profiteri. Posset enim in Anglia Ducatum Cumbriæ (Cumberland) Comitatum Cancangii (Kendal) & Baroniam Ockinghami, prout subjecta tituli ejus formula demonstrat: *Georgius Princeps Hered. tarius Danie atque Norwegie, Gotborum & Vandalarum, Dux Slesvici, Holsatia, Dittmarsie atque CUMBRIÆ, Comes Oldenburgi, Delmenhorsti & CANCANGII, Baro OCKINGHAM*, unde & communis cum reliquis Anglia Ducibus, Comitibus, Baronibusq; feudali nexus Reginæ obstringitur, nec minus conjugi feudorum Dominæ, quam Affini Gvilielmus, fidelitatis sacramentum seqventibus verbis conceptum flexo genu praeflare tenetur: Ich werde euer eigen Mann von Glied zu Glied / und wil euch alle Ehre erweisen / wahr und getreu mich vor euch bezeugen / vor euch leben und sterben / wieder allerhand Art Leute / so wahr mir Gott helfe. Vid. Becm. L.c.p.638.

III. Quoque idem peculiari nunc sacramenti religione ut Mioister Reginæ obligatur. Quemadmodum enim supradiximus in universum de conditione subditii Anglicani id esse, ut fidem, atque obsequium tacite aut expresse Regi promittat, qvorum alterum ad pauciores spectat, alterum obscurius est atque laxius, ita Leges Regni reqvirunt, ut qvicunque vulgari subditorum conditione relictæ, officio publico fungi velit, dissertatione conceptisq; verbis & juramento qvidem firmatis imperanti semet obstringat. Cui obligationi qvæ inter Principem atq; ministros subditosq; est, cum nihil magis repugnet quam opinio eorum, qui Romano Pontifici exautorandorum Regum, liberandi à jurejurando

populi, aut aliam quamcunq; in aliena ditione autoritatem potestatemq; parem Regiae aut superiorum, tribuunt, hinc ab ipso tempore reformatæ in Anglia religionis receptum fuit, ut jactato huic pontificio juri expresse ab officio publico fungentibus renuncietur, adeoq; duplex juramentum, qvod Angli *the Oath of Allegiance and Supremacy* vocant Regi præstetur, cuius exemplum assert autor of the State Tracts being a farther collection of several choice treatises relating to the Government from the year 1660, to 1689. p. 489.

J.N.N do Utterly testify and declare in my Conscience that the Queens Higbnes is the only supremam Gouvernour of this Realm, and of all other her Higbnes dominions and Countries as wel in all Spiritual or Ecclesiastical tthings and causes as temporal, and that no foreign Prince, Person, Prelate, state, or Potentate hath or ought to have any jurisdiction, power, superiority, prebeminence or authority Ecclesiastical or spiritual within this Realm. And therefore i do utterly renounce and forsake all foreign jurisdictions, powers, superioritys, and authoritie, and do promise that from henceforth i shal bear faith and true allegiance to the Queens Higbnes, her Heirs and lawful successors, and to my power shal assynd and defend all jurisdictions, priviledges, prebeminencies and authoritie granted or belonging to the Queens Higbnes her Heirs and Successors or united and annexed to the Imperial Crown of this Realm. So help me God and by the contents of this book. Qvod Latine ita redditur: Ego N.N. expresso significo & conscientiam meam testor, Suam Serenitatem Reginalem unicum esse supremum hujus Regni caput, ut & reliquo rum Serenitatis sua dominiorum atque regionum, tam in causis spiritualibus ac ecclesiasticis quam profanis, nec ullum

excep-

exterum Principem, & omninem, Praesulam, statum aut quaque potestate possentem habere aut debere habere aliquid jurisdictionis, potestatis, superioritatis, preeminentia atque autoritatis ecclesiastica sive spiritualis in hoc regno. Quapropter penitus renunio & contradic omni jurisdictioni, potestati, superioritati atq; autoritati extera, & promitto, me ex hoc tempore in futurum fidem arg; subjectionem Reginae, ejusq; heredibus, & legitimis successoribus debitum, & pro viribus meis tuiturum atq; defensurum omnem jurisdictionem & autoritatem, omniaque privilegia & prærogativas sue Serenitati Reginali, ejusq; heredibus & successoribus concessas aut competentes aut Imperiali Anglorum diadema-
ti unitas & annexas. Ita me DEUS adjuvet, tenore ejus quæ-
tango Libri. Deinde præter ordinarium illud agnoscendæ
omnigena subjectionis juramentum, speciali quisque jure-
jurando ad peculiares officii sui partes recte obeundas se
adstringit, id quod nunc quæque in Georgium Daniæ Prin-
cipem competit, ex quo Supremi Angliae Admiralii, ut &
Qinq; Regni Portuum Custodis officio à Conjugo præ-
fatus fuit. Quantum ad summam rerum maritimorum cu-
ram attinet, verum est quidem, non nisi nonum, adeoq; ultimum inter Summos Regni Officiales locum, qvicunq;
eadem fungitur, obtinere, sed potestate facile omnes, qui
dignitate superiores sunt, vincit, unde raro nunc in alias
quam Regii sanguinis Principes præfectura maris conferri
solet, cui proxime ante nostrum Jacobus sacer, Dux adhuc
Eboracensis præfuit, magnifice sane titulo superbis, quo
se Anglie & Hibernie ac Dominiorum & Insularum earum
itemque ville Calesie, & Marchiarum ejusdem, Normani-
die, Gasconie, & Aquitania Magnum Admiratum, Classisq; &
Marium dictorum regnorum Præfectum Generalem vocita-
bat,

D 3

bat. Quæ omnia ex ultato regum Angliae titulo, quo se
Francie Reges appellant, facile intelliguntur. Officii au-
tem illius hæ sunt partes, ut quicquid ad classem instruendam,
armandam, defendendam, & res marigerendas acti-
net, faciat Admiralius, & jurisdictionem simul in Nautas
omnes, Classarios, & maritima munia gerentes, itemque
de rebus civilibus pariter atque criminalibus, quæcunque
in mari, aut in locis trans mare positis, in littore, portu, flu-
mineque occurront, nomine Regio exerceat, id quod non
solum sit tempore belli, sed & Idem pacis tempore ordina-
rie Londini in causis maritimis ad præscriptum Legum
Rhodiarum, atque Uliarensum (La Rolle d' Oleron) jus
redit. Fontem autem jurisdictionis omnis inter Anglos
esse Regem, cumq; summum totius Regni Justiciarum,
vocari quis ignorat? Qvod porro ad custodiam quinq; p
rincipiorum Regni portuum spectat, quo nomine nunc
numero plures, videlicet Dubris (Dover) Sandovicum,
Hyda, & Rumneja *Cantii*, Othona (*Hastings*) Ripa (*Rye*)
Winchelseja, *Seafordiaque*, *Suffexie* loca continentur,
cum eadem sint velut tortidem claves, & propugnacula re-
gni, aut certe id olim fuerint, & nunc quoq; è latere gallico
Angliam infestantibus maximam facienda excensionis
opportunitatem præstare possint, nemo utiq; præfecturam
illorum locorum gerere, nisi ex fide solenniter data, &
speciali pacto ad salutem reipubl. adstricta potest. Qui
itaq; ut in compendium dicta revocemus, Anglicani po-
puli partem facit, qui eo nomine subjectionem Reginæ
debet, qui nexus feudali ordinario eidem est obstrictus,
qui sacramentum fidelitatis speciale præstat, qui dele-
gatam ab ea belligandi potestatem exercet, qui nomine
ipsius jus dicit, & res regno proprias custodit, is qvi-

pro

pro subdito Reginæ habendus sit, nequaquam dubitamus,
 Qva de re ipsam quoq; dubitandi ansam adimit clausula
 clarigationi ex parte Annae Reginæ nuper contra Gal-
 liam Hispaniamque edita subiuncta, quam refert autor
 des nouvelles des Cours d'Europe Mois de Mars 1702.
 p. 589. Ainsi nous enjoignons & requerons notre grand
 Admiral d' Angleterre, notre General de nos Armées,
 tous nos Gouverneurs des provinces, Gouverneurs des
 forts & garnisons, & tous autres Officiers & soldats
 de leur Obéissance tant par mer que par terre, de faire &
 d' executer tous acts d' hostilité dans la poursuite de cette
 guere, i.e. injungimus atq; mandamus Magno Admirario
 nostro, copiarum nostrarum Duci, omnibus provinciarum
 praesidibus Praefectis fortalitorum atque praesidiorum ce-
 terisque omnibus praefectis atque militibus ipsorum imperio
 terra marique subditis, ut hostilia quaque gerendo bello ido-
 nea patrent atque exequantur.

§. 17.

Dispiciendum nunc fuerit de genio Rerumpubl.
 quarum conditio id fert, ut Reginarum Maritos ha-
 beant. Notum est vero ex ipsis doctrinæ politicae ru-
 dimentis, quod aliud regnum sit electivum, aliud succes-
 sivum, quod regni successio aut ex voluntate primi acqui-
 rentis jure hereditario, aut ex voluntate & pro consti-
 tutione populi deferatur, quod hæc iterum aut solos
 admittat mares, aut ad foeminas quoque porrigitur.
 Electivum regnum id vocamus, ubi à libero populo,
 aut ab iis, in quos à libero populo idonea facultas
 collata fuit, electio sit unius hominis, qui summum
 ejus Reipubl. imperium administret, cuius desertione,
 abdicatione, exautoratione, aut denique morte jus il-
 lud

Iud regni exinguatur, nec ad posteros ipsius transeat sed ad eos, qui elegendi facultatem habuerunt, revertatur, ut aut novam pro lubitu electionem facere, aut aliam Reipubl. formam introducere illi possint. Sive autem ad interregnum res semper redeat, sive vivo adhuc Rege futurus successor designetur, perinde est, nisi quod ad retinenda libera electionis jura tutius sit, interregni incommoda tolerare, quam ut vivo Rege de Successione constituantur. Id quod nostro seculo Poloni, qui febre soli regnum electitum adhuc habent, inter arcana retinenda libertatis collocant. Aut porro libera est ejusmodi electio, aut per prævia pacta ad certam familiam restricta, ita tamen, ut circa singula illius familie membra sua eligentibus libertas constet, nec inter defuncti Principis Liberos alias, quam qui sit acceptissimus, apertissimusque visus, successor eidem designetur. Electioni opponitur successio, per quam regni semel partum aut in aliquem collatum in posteris illius continuatur. Qui belli jure regnum acquisivit, aut populum sibi suum fecit, aut alia qualunque ratione absulatum, nec ulla populi libertate temperatum imperium nactus est, in patrimonio suo regnum haber, ut de eodem pro lubitu post mortem etiam disponere non fecerit de aliis privatis bonis possit. Ubi autem à populi voluntate jus regni pendet, qui in constituendo imperio electionem non unius hominis, sed integræ familie fecerit, à primo illo acquirente descendensis, ut nimis de patre in filium, de filio in nepotem, & sic porro haud interrupta generis serie regnum transeat, donec ipsa familia extinguitur, ibi casu illo existente ad eos, qui præmavam electionem fecere, jus regni reddit, ut de eodem prout

prout expedire vilum fuerit constituere queant. Prout itaque dicto casu favor eligentium laxior est aut restri-
ctor, ita quoque successionis jura aut ampliari solent,
aut restringi. Aut enim solis maribus certo ordine semet
excipientibus regnum decernitur, quemadmodum in
Gallia moris est, ut Legis Salicæ praetextu foeminæ
successione excludantur, aut ad mulieres etiam haben-
di regni jura porrigitur, addito tamen temperame-
to, ut maribus quidem ejusdem Lineæ omnibus etiam
remotioribus postponantur, nec tamen quoad ex ea-
dem superstites foeminæ sunt, ad aliam lineam transi-
tus fiat, aut in novam familiam regnum conferatur:
Qvod genus successionis vulgo Castilianum vocant,
à more in regno Castellæ usitato, cuius exempla in su-
perioribus adduximus, vid. Gros. de J. B. & P. Lib. II.
Cap. VII. Pufendorf. de J. N. & G. Lib. VII. Cap. VII. alii-
que passim.

§. I. 18.

In regno electio casus ille, ut Regina imperium
habens maritum habeat non Regem, qua ratione possit
contingere non appareat. Qvod si enim ab illo, qvod
Veteres tantopere jactant, sive vero sive facto Amazo-
num regno discedamus, nulla unquam, ut puto, Respubl.
nisi Virorum fuit, quibus nescio an temere in mentem
venire potuerit, ut de constitutione civilis imperii labo-
rantes, nulla necessitate exigente contempta sexus sui
dignitate mulierem eligerent, quæ viris legem ferret,
& pro colo scepsa tractaret. Ubi autem Regina non
datar, ibi de Marito Reginæ quæstio supervacanea es.
Equidem exempla videntur in contrarium existare, quæ
tamen accuratius inspecta nostram potius sententiam-

E

firma-

firmabunt. Qvod enim de Elisabetha Wenceslai IV. Bohemiarum Regis filia assertur, qvæ post mortem fratris Wenceslai V. in quo mascula Primislai stirps defecit, facta Procerum electione Bohemiarum regnum nausta fuerit, non temere admitti potest. Si vel maxime enim concedamus, nullo successionis jure ad Elisabetham Bohemiarum regnum pertinuisse, id qvod tamen efficere conatur Goldast, de Regno Bohem. L. VI. Cap. preferrim 5. non tamē Bohemi electione sua eam Reginam fecere, sed ab Henrico VII. Imperatore impetrarunt, ut is regnum Bohemiarum velut vacans Imperii feudum sibi vendicaret, cīq; Johannem filium präficeret, is autem Elisabetha defuncti Regis filia matrimonio jungeretur. Qvo posito verum est utiq; designatione Bohemorum & collatione Imperatoris Johannem Bohemiarum Regem, Elisabetham vero nil nisi conjugem Regiam fuisse. Vid. Hagec. Chron. Bohem. p. 376. Majorem speciem habet, qvod de Hedvige, Ludovici Hungariae atque Poloniae Regis filia memoratur, qvæ à Polonis solenni ritu electa & inaugurate Matritum deinde acceperit Jagellonem Lithuanum. Sed speciosius illa qvam verius dici nullo negotio ostendi potest. Non enim libera isthac Polonorū electio erat, qvam per pacta Cassoviensia adimi sibi passi fuerant, uti autor est Cromerus de Reb. Polon. L. XIII. p. 224. cum duas, inquit, filias ex Elisabetha Stephani Bosnensium Regulis filia suscepas, duog. regna haberet Ludovicus, ut rig. filia vivens cupiebat prospicere, ita ut altera apud Hungaros regnaret, apud Polonos altera. At apud Hungaros quidem jam uniplexisse videbatur. (Conjugio scilicet Mariæ primogenitæ cum Sigismundo deinde Imperatore.) De altera autem sollicito fortuna sive Consilium talera occasionem obculit. Possebas

bat is Polonus rectigal, quod Regium & poradline quasi ra-
strale dicitur, duodenos grossos latos, & singulos modios fili-
ginis & avene in Laneos, quemadmodum antiquitus pendit
solitum erat. Negabant proceres sacri pariter & profani Or-
dinis, quod ab eo Poloniā immunitem factam esse liberalitate
Casimirī dicērēt, cumque ille admonitus à nonnullis promis-
sam modo, non etiam datam esse à Casimiro immunitatem il-
lam argueret, solutum enim esse id rectigal quoad vixerit
Casimirus, tandem eō rem deduxit per Internuncios, ut si al-
terutram de filiabus suis regnare deinceps apud se Polonijsus-
furos se esse reciperent, binos tantum grossos quod annis deinceps
in Laneos penderent, quibus Regem agnoscerent, ab reli-
quis pensionibus & oneribus, quae Regibus ac ducibus antiqui-
tus debebantur, cuncta Nobilitas ei que subjecti homines per-
petuam vacationem & immunitatem haberent, præterquam
si Rex novam arcem condideret, aut veterem tempore belli resi-
ceret, tum demum ut Nobilitatis subditum Regis opus fa-
ceret. Accepere conditionem Poloni, atque inde in bodiernum
usque tempus manet rectigal illud immunitum Regi. Conf.
omnino Prilosius in Legib. Statut. & Privileg. Regn. Polon.
Lib. I. Cap. I. fol. 5. sqq. Cum itaque per ista pacta iuramento
firmata alterutri Ludovici filia regnum Poloniæ debere-
tur, altera earum Hungariæ Regina data, reliquum nihil e-
rat, quam ut singulari electione alteram sibi adsciscerent
Poloni, quo ipsotamen ne muliebre in viros imperium
constituere viderentur, inter conditiones deferendi re-
gni ad Hedvigem retulerant, ut de consensu, & sententia
Reipubl. matrimonium iniret. Vid. Id. Ib. p. 237. Nec
de marito Hedvigi dando, sed de creando qui Hedvigi
nuberet Reg. Poloni consultabant, & amplificandi re-
gni quam exsplendi amoris potiorem curam habentes,

primo qvidem Ziemovlto Masoviorum Warsoviensium
 Duci regnum obtulerunt, mox laetioribus conditioni-
 bus propositis Jagelloni Lithuano idem tradiderunt, non
 solum non assentiente, sed repugnante etiam Hedvige,
 qvæ cum ardentissimo Gvilielmi Austriaci amore ca-
 pta, eidemq; à teneris desponsata esset, à Polonia ta-
 men proceribus consummatione matrimonii prohibita
 fuit. Vid. Crom. L. c. p. 224. Nuptiis autem Jagellonis
 cum Hedvige initis, cum id ageretur, ut sistema ali-
 quod civitatum emergeret, & in communi Domino
 Magnus Ducatus Lithuaniae cum Regno Poloniae con-
 jungeretur, commodius omnino erat, ut hereditaria
 ditioni electiū regnum cederet, atq; adeo utriusq;
 imperii administrationem susciperet Jagello, qui tan-
 tum abest, ut Reginæ Maritus fuerit, ut ipse potius
 Rex Poloniae ubivis appelletur, nec alia qvam conjugis
 Regiae conditio Hedvigi tribuatur. Notanda sunt cir-
 ca rem præsentem verba Gagvini Rev. Polon. Tom. I. p. 103.
 Poloni, inquit, Ludovici Regis morte andata confilium elan-
 desimum interiunt, ut Sigismundo relicto pro herede regni
 Ludovici Regis filiam ad se reciperen, eamq; in matrimo-
 nium tali Principi, qui Rempubl. recte gubernet, ab hosti-
 busque vindicet, locarent, & paulo post p. 106. Jagellonem
 ait post factam cum Regno Poloniae Principatus Lithuaniae
 conjunctionem in Regem Poloniae solenriter constitutum esse.
 Quo facto, nulla amplius in rebus publico nomine gestis
 mentio sit Reginæ, cui nec inauguratio facta jus Regni
 Polonici tribuit, cum & meret conjuges Regia diade-
 mate cingantur, parumq; ad rem faciat, utrum Regi nu-
 ptra, an qvæ Regio matrimonio destinata est, honore
 isto afficiatur. Sola enim diversa temporis ratio nul-
 lam

Iam juris diversitatem efficit, nec sceptra Hedvigi data erant, ut eadem teneret, sed ut traderet Marito, nec ut regnaret ipsa, sed ut conjugii regii commodis frueretur. Non alia ratione quam qua post mortem Sigismundi Hungaria Regis Hungari facta Alberti Austriaci electione conjugem ipsi Elisabetham Sigismundi filiam, aut deinde post eadem Ludovici II. electo Ferdinand I. postea Imperatori Annam Uladislai filiam in matrimonium collocarunt, aut antiquioribus seculis pleraque regna electitia ad eum modum collata comprehenduntur, ut simul eligentium libertati & saluti regni, & relictorum à Rege liberorum sustentationi consulentur. Simili modo, quo moris alicubi est, ut cum collatione officii sacri matrimonia viduarum atq; pupillarum conjungantur, cuius conseruacionis non ea mens est, ut mulieri sacerdotium conferatur, sed ut quem electio ecclesiae terigerit, ejus connubio muliercula sustentetur.

S. 19.

In regno successivo quod pleno proprietatis jure possidetur, & ut vulgo loquimur, in patrimonio Principis est, quemadmodum idem pro libitu possidentis dum vivit, nullo habito sexus discrimine, inter plures liberos dividi, donari, & quocunque modo alienari potest, ita quoque constituendi post mortem successoris plenissima facultas auctori stirpis competere intelligitur. De quo si specialis ejusdem extet dispositio, non minor illi, quam testamento patrisfamilias reverentia deberur. Quod si autem peculiari modo de regno constitutum non sit, regulare est, ut ad modum privatæ hereditatis idem deferatur, à qua cum foemina non excludantur,

E 3

nee

nec adeo probabile sit primum regni acqvirentem dñe-
riori conditio ne filias principes qvam private sortis vir-
gines esse voluisse, aut latente deficiente masculo genere
jura potius familia extincta, qvam ad seqvioren sexum
delata cupivisse, seqvitur omnino qvod in regno ejusmo-
di patrimoniali Reginæ locus esse possit, uti olim in Ægy-
pto rem habuisse memorat *Lucanus*:

- - - Nulo discrimine sexus
Reginam scit ferre Pharos.

Aut apud veteres Britannos Tacitus, qvos *sexum in impe-
riis discernere omnino negat*, vid. *Betman. ad Grot. O.L.II.
C.VII. p. 68*, nec forte in contrarium exemplam extar. Re-
gina itaq; talis si nubat, retinere sibi si velit regnum, & sine
participatione imperii marito jungi potest, confer. *Grot.
de Jur. Bell. & Pac. L.I. C.III. §. 11. 12. L.I. B.VII. §. 12. seqq.*

§. 20.

Ast in regno qvod patrimoniali *Grotius* opponit,
& *Uisufructuarium* appellat *Lib. I. Cap. III. §. 11. Lib. I. Cap. IV.
§. 10. Lib. III. Cap. XX. §. 5.* ubi successio ad solos mares di-
serta populi regnum constituentis voluntate restricta-
ceretur, casus nullus contingere potest, ut aut Reginæ
imperet, aut Reginæ Maritus adsit, cum meri ibidem.
Reges, mera conjuges regia deprehendantur. Sed ubi
à successione regni fœminæ per legem publicam non
excluduntur, posito Reginæ imperio facile contingit,
ut ea qvalem diximus maritum, thori non regni soci-
um, sortiatur.

§. 21.

His ita suppositis si ad potissima qvæ nunc sunt
Europæ regna respiciamus ubinam Reginarum Mariti
qværendi aut expectandi sint facile apparebit. Ger-
mania

maniaæ nostraæ Poloniæque Regnum eos non fert, nec infesta fœmineo juri Gallia admittit. In reliquis omnibus aut sunt iidem, aut fuerunt, aut esse possunt. De Hispania, Anglia, Scotiaque idem probatum dedimus in superioribus. In Lusitania cum Rex modernus non alio quam ab Abavia derivato jure regnum possideat, dubium non est quin capaces imperii fœminæ, ut & ineundi post regnum acceptum conjugii reputentur. In Svecia Regno tempore Christinæ Reginæ parum aberat, quin casus, qui nobis oculos est, contigisset, cum diu nil aliud optaret quæreretque Carolus Gustavus Palatinus, quam ut matrimonii honore Reginæ ipsum dignaretur, cuius quidem obtainendi spem haud exiguum nactus erat, sed quam deinde major connubii legibus Reginæ animus amantissime fefellit, ut pro simulacro aut consortio regni regnum ipsum tribueret cognato. Danis pari modo, cum imperaret Margaretha, exemplum illud poterat ostendti, ni ab iterando matrimonio Reginæ abhorrens, & adoptione sibi successorem constituere, quam procreare maluisset. De Bohemia, Hungaria, Neapoleos regno & ejusdem generis aliis quid sit sentendum facile ni fallimur ex dictis judicari & ex præsenti illorum statu colligi potest.

§. 22.

Non sufficit vero quid & ubi Reginæ maritus sic dixisse, ni in causas simul facti, quo à persona Regis conditio maritalis secesserit, inquiratur. Atq; illæ causæ in regno mere hæreditario atque patrimoniali à sola imperantis fœminæ conditione atque voluntate sunt arcessenda. Aut enim regnum jam habet, qua de marito cogitat Reginæ, aut post matrimonium in pri-

vato

vato vita genere contractum imperio potitur. Priori casu cum datum paucissimis sit ut perpetuam castitatem servent, nec aut salva Christianæ religionis sanctimonia, morumque honestate, aut fastigii Regii existimatione, nec denique sine damno & periculo Reipubl. fieri possit, ut furtivis atq; nefariis amoribus Princeps fœmina naturam expletat, & sine successoris fiducia Rempubl. administraret: sed & ex adverso cum insociabile o-
tione sit imperium, tantisq; illecebris mortalium ani-
mis abblandiatur, ut qvicunq; dulcedinem ejus experti
semel sunt, jacturam illius facere haud sustineant, sed
potius qvicquid eidem servando atque firmando con-
ducere visum fuerit, enixe & cum cura factitent, hinc
matrimonii talis à Principe fœmina qvarenda conditio
est, qvæ civili imperio nequaquam obsit, sed qvæ amo-
ri pariter & imperandi cupidini ex æquo satisficiat.
Cujus obtainendæ non alia est ratio, qvam ut inito in-
ter Principes utrinq; summo imperio instructos con-
jugio, sui cuiq; imperii administratio illibata serverür,
nec ad vicinæ Reipubl. consilia, negotiaque noscenda
admittatur, qvi imperare luis didicit, metumque adeo
præber, ne amplificare aviti regni fines, aut duplo idem
majus efficere in animum inducat. Qvo ipso in tuto
simul regni successio locatur, certis pectorum matri-
monialium legibus definienda. Si autem privata lo-
tis hominem Reginæ amor tangat, utile non minus fu-
erit cavere, ne aut extraneus invidiam indigenarum
incurrat, aut si civis sit, ut æqualium æmulationes &
iniqva suspectaque suorum studia non provocentur;
id quod evitari vix unquam tuto potest, si cum affectu
regio potestas quoq; regia conjungatur, nec sine immi-
nutione

nutione intelligi divisa potestas potest. Unde rectissime sibi regnoq; suo consultit Regina, si non Regem, sed aut Regio sanguine prognatum, aut Regio certe animo præditum, Regisq; virtutibus instructum |maritum, sibi eligat, nec tamen propterea Regem faciat. Posteriori casu per leges regularis connubii fieri non potest, ut qvem Princeps fœmina cum private conditionis ipsa esset, maritum habuit mutata conditione habere dedignetur, nec enim accessio dignitatis, qvæ stante matrimonio alteruti conjugum sit, id operatur, ut promiscuam alteri dignationem detrahat, aut qvicqvid inde enascitur disparitatis in contemptum illius vertat, id qvod præterea ab amoris genio & conjugali præsternit affectu vehementer abhorret. Erat qvidem in potestate ejus, qvæ regnum ambitione exspectabat, ne private conditionis homini jungeretur, sed postquam juncta fuit, sola regni possessio pro causa idonea solvendi matrimonii allegari nequivit. Id qvod multo magis obtinet, si qvæ remotioris à successione gradus erat præter spem omnem & opinionem præcipitata, fatorum serie regnum nanciscatur, ubi superbum omnino insolensq; fuerit, vitæ illam conditionem, à qua recens sis, continuo aversari, nec amare eum velle, qui ab aliis non metuatur. Ridiculum quoq; est existimare, qvod in exercendo amore conjugali Civilis imperii ratio habeatur, aut pro actu publico maritalis conjunctio sit, & proles suscipi nisi à patre patriæ non possit. Quemadmodum itaq; à marito divertere ob partam recens dignitatem Princeps fœmina non potest, ita maritus, ut acquisitum à conjugé imperium secum dividatur, aut communicetur, postula-

F

re ne-

re nequit, cuius etiam sine imperio haud penitenda conditio est, velut qui omnibus fere commidis fastigii Regii sine regni onere fruatur: Non multum saepe interest, utrum quis imp̄eret, an vero gratia polleat penes imperantem, nec facile ferendum id stuporem inviro argueret, si in ipso minor, quam quæ in mulierum ingenio extat, usurpandi per blanditias imperii solertia inesse deprehendatur.

§. 23.

Sed in successivo regno à constitutione populi pendente graves utiq; rationes prohibent ne, qui maritus Reginæ est, Rex simul appelletur. Aut enim ultima est gentis sua sc̄mina illa Princeps, de cujus connubio queritur, aut præter eam alii eodem genere oriundi extant, qui post ipsam habendi regni jure polleant. Prius si sit, si, qui pro ratione muliebris affectus in matrimonium à Regina assumitur, iura simul uxoris regni nanciscatur, alterutrum fieri necesse est, ut aut citra prolem reliquat conjuge demortua Regius ipsi titulus abrogetur, aut ut regnum retineat. Atqui il-
lud decore fieri non potest, ut privata hominum conditioni solenniter exemptus, adempto regni titulo in-
privatorum iterum ordinem detrudatur, nec æquo for-
te animo is idem feret, sed cum periculo reipubl. para-
tam semel dignitatem conabitur tueri. Unde fatius fuerit, statum illum non mutare, qui certo eveniente casu iterum est subeundus, & est honoris illius misera-
tima conditio, qui ab incerta alterius vita pendeat. Si autem defuncta Regina, regnum marito esset relin-
quendum, haberet utique populus Regem nullo suo
consensu factum, usurparet Regina jus constituendi
populo

populo successoris, periret populo facultas extincta stirpe regnatrice novam certi hominis certaq; familiz electionem faciendi, aut si visum ita facerit, diversam à regno Reipubl. formam introducendi, regnumq; adeo iteratis connubii votis ad aliam semper atq; aliam familiam pertransiret. Qvæ omnia sunt contra hypothesin, & sine mutatione status publici fieri non possunt, cum hoc modo usufructuarium regnum hæreditarium atq; patrimoniale & nulla amplius conditione temperatum redderetur. Qva ratione enim Legibus regni fundamentalibus in usum prioris familiz à populo constitutis obligetur, non apparet, qvi populo in-vito connubii jure regnum adeptus securus idem possidet, & ad posteros idem alienæ conditionis immemores transmitter. Qvod ipsum ne fiat mature populus cavere didicit, dum sc̄minæ Principi regnum quale diximus habenti facultatem ademit pro lubitu suo haud reqvissitis Ordinum consiliis atque sententiis matrimonium ineundi, ne scilicet, si cum alienæ Reipubl. paulo remotoris capite Domina jungatur, aut sua è regno absentia, aut hospiti Maritalis molestia regnum oneret, & periculo exponat; aut si vicinæ Reipubl. Principem Maritum sortiatur, saltē in communib; liberis Civitarum, qvæ, ut fieri solvet, mutuis odiis, diversis moribus institutisq; & separate utilitatis rationib; disjunguntur, parum apta fiat conjunctio, gravissimo utramq; Rempubl. bello collisura, aut involutura damno; aut si subditum Regina amplectatur, ne amore illius male temperato turbis serendis ansa præbeatur, periculo non Mariti solum, sed & Reginæ & forte totius populi cessuris. Posteriori autem casu

F 2

gravis-

gravissima quoque agnatis cognatisque injuria inferatur, si neglectis iis, qui à Regina demortua proximum regni jus habebant, in alium idem conferatur, qui ex iterato matrimonio susceptæ proli illud aut relinqvet, aut relinqvere studebit, & quicquid regno suæ familie servando, quicquid excludendis regni hereditibus faciat, prout ingenium mortalium est, facere non intermitteret. Qvod ipsum si concoquere illi, quaeis injuria sit, non possint, praesentissimum inde civilis belli periculum exsurgit, qvod in casum rempubl. dat, simileque furori eorum exemplum præbet, qui de gubernatione navis cum periculo ejusdem certant, aut de tutela litigant sumptibus pupilli.

§. 24.

Supereft, ut qvod fieri diximus, recte fieri, nec ullis divinis humanisve Legibus contrariari ostendamus. Atqui de humanis Legibus res est expedita, qvod iisdem Principes Summo imperio fruentes nequaquam subsint. Cum enim ipsa summi imperii possestio & quales eos efficiat, nemo utiq; est eorum, qui aut superiorem inter homines habeat, aut legislatore agnoscat. Qui vero Leges subditis fert, seipsum obligatione, earum haud comprehendit, cum sibi ipsi quis imperare atque parere, aut semet ipso superior simul inferiorque dici nequeat. Qvod enim privatae Principum actiones, quæ ad subditos respectum habent, è Legum ciuilium formula nonnunquam dijudicentur, non inde est, qvod in ipsa ciuili Lege stringens Principem obligatio insit, sed qvod aut eadem ipsissimam nature Legem contineat, aut ad præscriptum illius servandum speciali velut pacto princeps obligetur, cum nisi alterutra conditione

ditione supposita nemo Civium cum Principe contrahere suscineret. Opus quoque non est, ut principes hic autoritatis quicquam Romanis Legibus tribuamus, ad quoniam præscripta audacissime quondam atque ineptissime Regum Principiū facta exigebantur. Nam non alii nisi Civibus subsiditisque Romanis scriptæ sunt, nec Romanorum imperio everso alias hodie obligant, quam qui in locum eorum liberrima recipientium voluntate successerunt. Dum autem eas receperunt Principes, non pro se idem, sed pro subditis censentur fecisse, unde sit, ut quicquid olim pro Legi Civili Romanorum valuit, nunc ab Hispanis, Germanis &c. receptum, si non originis, sed obligationis rationem habeas, proprio nomine Lex Hispanorum, Germanorumque Civilis appellari mereatur. Sive enim à se suisque inventas sive aliunde acceptas Leges Princeps proponat, perinde est, cum utrobius facultate Legislatoria in subditos ipsi competente utatur. Qvod si vero Legibus Romanis pars aliqua juris naturalis expressa deprehendatur, illa quidem quin Principes quoque obligentur dubium non est, non autoritate Legis quæ sequitur naturam, sed obsequio naturæ, quam Lex exprimit. Id qvod nec proprium Romanis Legibus est, sed eadem ratione ad alias aliorum statuta applicari potest. Ast de divina Legi aliter est existimandum, ad quam communis hominum omnium obligatio est. Est vero illa aut naturalis aut positiva.

S. 25.

Quantum ad Legem naturæ attinet, ostendendum dubitantibus est, nec imperii civilis naturam id ferre, ut mulieri idem tribuatur, nec salva natura societatis

F. 3

conju-

conjugalis posse fieri, ut maritus in potestate conjugem, & res uxorias non habeat. Aut saltem civilis imperii jura simplici connubiorum juri derogare nihil posse. Quid itaq; causa sit, qvare Summum imperium fœmina habere & vero senti Regina appellari non possit, nobis qvidem non appetet. Supponimus autem, vocabulo summi imperii nil aliud, quam eminentissimam regenda Reipubl. facultatem denotari. Supponimus porro, à collatione potestatis illius, qvæ in Civitate obtinet, abesse non posse pactum, sed omne legitimum imperium consensu subditorum niti. Qvæ si vera sunt, seqūitur, qvod qvicunq; naturaliter aptus gerenda Reipubl. est, in eum accedente populi consensu facultas imperii in Reipubl. administrandi conferri possit. Aptus autem is est, qvicunq; idoneis à natura viribus animi atq; corporis est instrütus, ut finem civitati propositum, salutem atq; securitatem singulorum, congruis consiliis mediisq; adhibitis obtainere, servare, atq; tueri possit. Qvæ dotes qvod solis viris proprieſint, nec ad fœminas ullo modo spectent, id vero est demonstrandum, sive id potius est, qvod demonstrari nequit. Si quis non omnino ineptis gerendo imperio fœminas esse fateatur, sed mares tamē aptiores putet, ei respondemus: In diversis aptitudinis gradibus estimantur subsisti circa eum posse, qui expediendo negotio sufficiat. Continua enim eorum comparatio vix unquam finem sortiretur, nec ea qvidenſ sufficeret, sed nitendum ad summam foret, ut non qui aptior, sed qui apertissimus est, imperio præficiatur, de quo cum nisi apertissimus judicare posset, admissa semel ingeniorum contentione omnis facile ratio aut facienda electio.

pis

nis, aut certe successionis constituenda turbaretur. Qvod si itaque libero populo eandem successionem constituent id expedire visum fuerit, ut foeminarum quoque ratio habeatur, factum certe ipsorum utilitatis majoris oppositu irritum reddi nequit. Ad minimum nihil obstat, quod minus quicquid per se foemina efficere non potest, maribus committat, quorum ope atque ministerio eadem ratione res expediri possunt, qua plerique Principes viri nomen imperii habere, vim autem ipsam per alios exercere didicerunt, videlicet circa rem praesentem *Tiragvel. Leg. Connubial. XI. Gl. I. Part. II. Cal. Spher. Civit. C. III. qn. 4. Tholosan. de Republ. L. VII. C. II. Piccolomin. Pbis. b. Moral. Grad. 6. c. 10.* & quos præterea longa serie citat *Goldast. de Regn. Bobem. Lib. VI. C. V.*

§. 26.

De maritali imperio probandum est, quod idem ad naturam matrimonii naturaliter spectati, si tantisper ab omni peculiari divina humanave constitutione mentem abducamus, pertineat. Qvod evideat fieri difficulter potest. Est enim matrimonium mero iure naturali vel aliud quam consociatio maris atque foeminae, procreanda sobolis causa instituta. Atqui consociatio illa fine plenissimo partium consensu intelligi non potest, consensus autem non est infantum, puerorum, amantium, errantium, & quicunque præterea rationis usum non possunt, aut non sunt iudicio satis confirmato. Deinde cum præter animorum consensionem corporum, quocunque conjunctio requiritur, ubi sive virtus naturæ, sive factio humano, aut alio quocunque casu impendiente ea corporis dispositio utrinque aut alterutra ex parte non adest, ut quis pro viro foeminaque gerere se possit, facul-

facultas matrimonii legitime contrahendi non adest. Positæ autem consentiendi facultati & ad generandum aptitudini ipso opere consensus solenni pacto declaratus de corpore invicem præbendo succedit. Qvo perfecto matrimonio naturali Lege justum constituitur. At ex simplici isto pacto jungendi corporis imperium non resultat, tantumq; abest, ut confociatio qvam diximus, subjectionis aliquid involvat, ut eidem potius contrarietur. Vid. Grot. de J. B. & P. Lib. II. Cap. V. §. 8. Qvod enim Beccmann. Conf. Doctrin. Polit. pag. 41. & Meditat. Politic. pag. 493. negat, societatem ullam sine imperio esse posse, id nusquam probat, nec ratio reddi potest, qvare amicitia affectuq; & sola pacti religione inita inter duos societas contineri nequeat, & male omnino amorem estimare didicit, qvi pro imperio eundem exerceri & coacte fieri aut posse, aut debere opinatur. Fataemus tamen occasionem qualiscunq; imperii è statu matrimonii inito facile enasci posse. Cum enim facta corporum conjunctioni non statim ad propositum natura respondeat, aut saltem tractu aliquo temporis opus sit ad partum in lucem proferendum, qvi à nativitate tolli, & ad maturam usq; etatem sollicite ali atq; educari debet, crescente semper cum prole parentibus in eam indito affe. At & ad ulteriore generis propagationem natura stimulante, commodius quidem hæc omnia qvam domestica conjugum cohabitatione instituta, qvæ peculiarem familiam efficiat, fieri non possunt, in cujus procuratione cum, ut ingenium mortalium est, facile inter partes dissensio oriri posit, ad expedienda negotia conductit, ut alterutri parti qualiscunq; necessitas impo-

imponatur, voluptati alterius obtemperandi. Atque ea causa est, quare ad primum illud pactum procreationem prolis respiciens, nova de perpetua cohabitatione domestica conventio accedat, in qua simul de familiari imperio solet constitui. Ut autem semper id fiat, & ut imperium illud continuo marito deferatur, necesse naturaliter non est. Evidem in statu civili regulariter illud obtinet, ut ad cohabitationem continuam qui justum matrimonium ineunt obligentur, cuius rei ratio ab ipsa indole civitatum pendet, cui vita vaga atque desultoria repugnat, & velut pro ordinaria basi familiarum conjunctio substernitur. Nec tamen absolute necessarium id esse exempla probant coniugum, quibus quando immobilis bona diversis Reipubl. locis possident, aut quando utile est diversarum civitatum jure frui, aut existente exilio & diuturnioris absentie casu separatim habitare & suas sibi res peculiares habere salvo matrimonii statu permittitur. Notum de Amazonibus est, quod initio cum vicinis maribus conjugio separatam ab illis civitatem omnino muliebrem, & nullo virorum consortio temperatam instituerint, quæ de re notanda cum primis sunt verba Jornandis Rer. Geticar. C. 8. Verita he (Amazones) ne earum proles raresceret, à viciniis gentibus concubitum petierunt, facta nundina semel in anno, ita ut futuri temporibus eis deinde revertentibus in id ipsum, quicquid partus masculini edidissent, patri redderetur, quicquid vero fæminei sexu nasceretur, mater ad arma bellica erudiret. Adde quæ de conjugiis Amazonicis tradit Pufendorf, de J.N. & G. Lib. VI. Cap. I. §. 9. Quanquam porro in statu civili ordinarie cum pacto cohabitationis domesticae imperium maritale con-

G

junctum

junctum sit, quod mirum non est viros plerarumque omnium Reruml. Conditores sibi tribuisse, tamen neque illud perpetui juris esse Romanorum exemplo patet, qui in potestate non mariti, sed patris uxorem esse voluerunt, vid. *Tiraquel. de Legib. Connub. circ. init.* & multo adhuc clarius Ægyptiorum, apud quos receptum usu fuit notante Diodoro Siculo *Lib. I. Cap. XXVII.* ut plus potestatis atq[ue] honoris sit penes Reginam quam Regem, & ut in Tabulis totalitatis inter privatos Imperium faminae in virum assignetur, ubi uxoribus per omnia se obtinaturos Mariti profertur. Quæ convetudo quanquam probanda non sit, id tamen efficit, ne miremur, si quod sapientissimi quondam mortalium cernere non potuerunt, nobis quoque solam rationem consilientibus cernere non detur, & ut credamus, quod inter Ægyptios sine majorum imperio stare potuit conjugium, id & alibi mero jure naturali nixum posse subsistere. Id quod in statu naturali tanto minus dubii videtur habere. Quid enim quæso obstat, quo minus separatim habitantes conjuges aut in loco tertio convenire, aut mutuo hospitii jure uti possint. Quod vero Grotius ad clementiam matrimonii requirit, ut sub oculis & custodia mariti uxor degat, *de J. B. & P. Lib. II. Cap. V. §. 7. n. 2.* id ad obtainendum conjugii finem minime necessum, circa foeminas honesti amantes supervacuum, ast circa impudicas omnino inutile est. Quod enim Argus centum oculis efficere non potuit, id uno vel altero aliis non efficient, & quam suus pudor non custodit, eam nulla satis arcta custodia unquam continebit, nisi forte ea Grotii mens sit, ut in vinculis atque compedibus uxores asservandas putet. Deinde toto tempore ge-

ratio.

stationis atque partus præsentia viri, si intra limites à natura præfinitos subsistatur, non est opus, liberique porro nutritibus alendi & præceptoribus formandi tradi, aut alterutri conjugum universa infantis educandi cura committi potest, quemadmodum ubi diversam circa sacra opinionem conjuges fovent, proratione patet initi educatio liberorum patri matrive soli in statu quoque civili permitti solet.

§. 27.

Ponamus vero in gratiam dissentientium, non posse esse matrimonium sine domestica conjugum cohabitatione, cohabitationem illam non posse imperio carere, nec imperium illud naturaliter competere nisi Viro, nondum tamen inde quod in controversia est conficeretur. Isthac enim omnia nonnisi in mera societate conjugali haberent locum, nequaquam autem inde sequeretur, accedente ad statum matrimoniale, societate civili potiora non esse hujus quam illius iura, quemadmodum non sequitur, quoniam naturaliter i.e. in sola societate paterna spectatus pater liberis suis superior est, ideo improbe Fabii Maximi filium Consullem fecisse, quod patrem sibi obvium assurgere atque equo descendere jussisset. Vid. *Valer. Max. L. II. C. II. §. 4.* Cum enim imperium civile summum ideo vocetur, quod superius in his terris non agnoscat, & quod reliqua omnia minoris imperii genera, quæ in societate matrimoniali, paterna atque herili sunt, complectatur, fieri non potest, quin posita illa imperiorum subordinatione majus deroget minori, inferiori summum: ita quidem, ut quicquid in statu civili de conjugi Mariatus, de filio pater, de lervo herus statuerit, id in con-

trarium tendente ejus, qui summum civitatis imperium habet, voluntate effectu careat, quoniam majorem obedientiam maritus pater atque herus Principi quam uxor filius atque servus patrifamilias debent. Quemadmodum itaque potestas maritalis, patria, & herilis cum Summo civitatis Imperio in uno eodemque homine pulcherrime conjunguntur, ita imperantium commutatione facta potestas minor quæ in viro residet, majori quæ est in uxore cedit, penitusque ab eadem absumitur & exterminatur. Id quod ita effert Beemann. *Conf. Polit. pag. 42.* *Maritale imperium ab imperio publico absorberi lumenque minus à majore tegi,* quod eqvidem cum veritate magis, quam cum Cl. V. hypothesis consentit. Si enim productio omnis vitæ socialis, & conseqvens conjugii imperium est, quod in superioribus affirmaverat, utique explicatione indiger, quomodo à societate matrimoniali productio vita socialis abesse, quomodo ab antecedente suo necessarium conseqvens separari possit. Accedit, quod qvilibet in gratiam alterius cedere jure suo, si velit, possit. Unde si vel maxime jus illud imperii, quod societatem conjugalem regit, ad virum pertineret, in potestate tamen illius foret remittere de eodem, & speciali pacto inito, idem abdicare, quemadmodum, qui à natura libertatem accepit, renunciare eidem, & alterius arbitrio se suaque actiones permittere jure potest. Putat equidem Chassaneus *Catal. Glor. Mund. P. I. Conf. 73.* quod reverentia ab uxore marito debita remitti nullo modo possit, sed cum præter autoritatem G. Benedicti in sua repet. Cap. Raynut, in ver. duas hab. filias num. 234. dœ testa rationis nihil asserto addat, & cum reverentia obse-

obsequium confundat, nescio an magnopere de confusa
tanda illius sententia sit allaborandum. Vid, potius
qvæ in simili casu differit *Pufend. de J. N. & G. L. VI. C. II.*
§. 10. & Thomas Jurispr. Div. L. III. C. II. S. 231. seqq. Ex-
cipimus tamen à nostra opinione casum, qvo forte re-
missionem illam juris specialis in contrarium extans
Lex divina impedit, qvæ an circa rem præsentem de-
tur proximum nunc est, ut dispiciamus.

S. 28.

Quid ergo dicemus de jure divino positivo, cui si
mariti Reginæ conditio repugnat, nihil omnino supe-
rius adductis actu fuit. Quemadmodum enim lex di-
vina positiva & recentior & specialior est naturali lege,
ita qvicquid Libertatis naturali jure hominibus indul-
getur, per positivam divinam legem varie restringi, li-
mitari aut penitus etiam tolli potest, majorque hujus
quam illius ratio est habenda. Qvicunque ergo circa
rem præsentem per legem divinam positivam concessi-
oni naturalis Juris derogatum dicunt, ab illis postula-
mus, ut locum nobis Scripturæ Sacrae ostendant, qvo
disertis verbis aut per pronam consequentiam deriva-
to sensu idem fiat. Et primo qvidem demonstran-
dum est, qvod capax foemina non sit obtinendi impe-
rii civilis, cui cum in statu integriratis locus non fuerit,
neque viro neque foeminæ id potuit adscribi. Sed post
lapsum constitutis civitatibus nulla adipiscendi civilis
imperii occasio mulieribus cernitur defuisse, cum matri
non minus quam patri in liberos, nec magis hero quam
heræ in servos imperium expressissimis Scripturæ verbis
aut exemplis manifestissimis vindicetur. Qvod ipsum
qui haber, qvare nec civile imperium habere, nec qui

G 3

fami-

familia imperat, familis quoq; præesse possit nulla ratio appetit. Et si parentum vocabulo, ut præcipit Theologia, omne genus imperantium designatur, queis ex mandato divino præstandum obsequium sit, idem etiam jus ad foeminas pertinere est censendum, ut quæ parentum nomine continentur. In ipsa Theocratisa Judaica locum foeminae fuisse, & communis cum Judicibus jure Deboram imperium obtinuisse constat, è *Jud. IV.* ubi notari meretur, quantum è verbis textus colligere licet, imperante Debora maritum ejus Lapidothum in vivis fuisse, nec tamen de imperio conjugis, cuius ea potius copiam Baraco fecit, participasse, cuius rei approbationem afflatus divinus & concessa singularis adversus Canaanos victoria declarat. Qvod deinde in regno Judaico nulla legitima foeminarum successio constituta fuit, non magis est argumento tandem DEO displicere, quam qvod à Gallis hodienum eadem rejicitur. Nec aliam ob causam Athalia 2, *Reg. XI.*, imperio divinis auspiciis dejecta fuit, quam qvod divinitus constituta Davidice stirpis jura nefarie violans, contra dictas Regni Leges imperium invassisset. Qvod *Ez. III. II.* male agi cum populo dicitur, cui pueri foeminæ imperent, id de animo potius quam de ærate atq; sexu imperantium est exaudiendum. Nec idem muliebre imperium in exteris D'EUS damnavit, dum & Regina Sabæ pro vera atq; legitima imperante agnoscitur, i. *Reg. X. Matth. XI. 42.* & Candaces Æthiopiaz Reginæ honorifica, *Aet. VIII. 27.* mentio sit. Qvod quidam arguntur ex i. *Cor. XIV.* quemadmodum tacere mulier in Ecclesia, jubeatur, turpeque pronuncietur, si in conventu Virom eadem verba faciat, ita indecorum non minus esse, si impe-

Si imperare illa, perque rostra & castra volare aggrediantur,
id nulla certa comparationis ratione nititur, cum ab Ec-
clesia ad forum atque civitatem, ab expressa prohibitione
ad conjecturam interdicti male inferatur.

§. 29.

Videamus porro an eadem positiva Lege divina
cohabitatio conjugum domestica exigatur, ut ex ipsa
familiae constitutione Mariti velut capitum in conjugem
velut membrum familiae imperium conseqvatur: Vi-
detur eqvidem tale quid innuere Adamus *Gen. II. 24.*
sed quod pro Lege accipi non potest, nec nisi naturale
conjunctionis illius desiderium ex arctissima cognatio-
ne resultans ostendit. Cum deinde post lapsum terra-
rum orbis commode abs hominibus nisi per familias
segreges passim institutas coli atque habitari non pos-
ser, dubium non est, quin ad finem istum obtainendum
medio quam maxime idoneo DEUS homines uti volu-
erit, cujus propterea sempiternam atq; omnimoda
necessitatem esse, replete nunc incolis terrarum orbe,
nemo dicet, haec tenus quidem, ut nullo existente casu,
nulla majori exigente causa contrarium fieri unquam
possit. In Abrahamo patre fidelium nullibi reprehendit
ur, quod Hagarem uxorem omnino legitimam, uti
videre est *Gen. XIV. 3.* & apud Selden, *de J. N. & G. juxta
disciplin. Hebr. Lib. V. C. VII.* ad evitandas cum Sara ri-
xas è contubernio dimiserit, & seorsim habitare, filiisq;
Ismaelis curam unice habere passus fuerit, *Gen. XXI. 21.*
Lata lege Moysica cum promiscua fere repudiorum li-
centia cum ipsa connubialis vinculi solutione conjuncta
populo Iudaico indulgeretur, existimari facile potest,
genus illud, si ita appellari potest, divorii, quod salvo
matri-

matrimonii jure atqve statu concipitur, inter res qvam maxime licitas positum fuisse. A qva licentia ab invicem divertendi conjugibus usurpata, ut sensim omnia creverunt, repudiorum deinde temeritas videretur fluxisse. Istam vero consuetudinem Judæorum gentes aliae magno numero securæ, qvemadmodum iisdem in ædibus secubare, ita in eadem urbe aut regione seorsim habitare conjugibus permiserunt, id qvod in statu Polygamico necessitatis aliquam habebat rationem, qvoties majorem mulierum numerum modica ædes non admittebant, aut inter rixosas garrulasqve servandæ cordia id expedire videbatur. Unde & in Republ. qvæ Polygamiam & propullulantem ex ea repudiorum licentiam non tolerat, facultas illa seorsim habitandi promiscue non conceditur, velut qvæ primum frigus Conjugali amori afferre, & pro insimo repudiij gradu valere solet. Verba autem Servatoris nostri, qvæ recepto divortiorum usu Christianis interdicunt, de isto qvem tangimus casu non videntur intelligenda cum *Marc. X. 10.11.* vitium adulterii in eo ponatur, ut facta conjugum separatione matrimonii quoqve vinculum solvatur, quo integrò concludimus, salva matrimonii Christiani religione separatim Conjuges habitare posse, si certa illud innoxia utilitatis caula svaferit, aut civilis necessitas imperarit. Sublata autem cohabitationis domestica necessitate, nulla inde imperii Maritalis fundatio arcessi potest.

§. 30.

An deniq; dicendum est directe, in Conjugem imperium divina Lege positiva marito fuisse attributum? Plerosqve ea de re dubitare non finit locus *Gen. III. 16.*
de cuius

de cuius tamen sensu interpres ambigunt. Quidam inde concludunt, si in peccatum lapsus praestanda Marito subjectio Eva fuerit injuncta, ante lapsum eandem à potestate mariti liberaliter fuisse, qvo tempore tamen matrimonii status obtinebat. Atq; inde seqvi putant, naturæ conjugii divinitus instituti æ qualitatem illam conjugum non repugnare, ad quam potius constituantem congruum creationis modum DEUS adhibuerit, qui non servitio, sed confortio Viro eandem destinasse, nec de calcaneo ipsam sed de latere legatur produxisse, ipso qvoq; Adamo æquissimam juris omnis communionem humanissimis verbis agnoscente: nec in status primævi descriptione ulla maritalis imperii vestigia extare, cuius violationem si impingere uxori in primi criminis imputatione Adamus potuisset, qvo animo tunc fuerit, idem certe intermissurum non fuisse, Atq; illa opinio ipsi Luthero arriuit, ut patet ex Comment. ad Gen. III. ubi ait: *at si Eva in voritate fletisset, non solum non subjecta imperio viri esset, sed ipsa qrog, scia gubernationis fuisset, que nunc sola masculorum est.* Qvo ipso quanquam id quod de natura conjugii supra diximus, egregie confirmetur, id tamen non conficitur, ut post lapsum divinam nullam constitutionem primævo statui contrariam extare reputemus. Alii, qui de sola retinencia atque averstione imperii maritalis, quam nunc non sine insigni molesta in corrupto mulierum ingenio insit, accipienda verba docent, supponunt id quod superiores negant, in statu scilicet integratatis marito in uxorem imperium competuisse, qvod quidem si de proprio dicto imperio sermo sit, dubio non vacat. Cum enim illud dissensionem animorum repugnantiam, pervicaciam, & alia multa imbecillitatis humanae genera supponat, quomodo in beatissimam illam primævæ vitæ conditionem hæc omnia cadant, non appareat. Ast cum imperio proprio dicto qualscumque ordinis ratio, & forte blanda communium negotiorum cura non est confundenda, id quod Beccan. Part II. Polit. Cap. VII. §. 8. cum aliis multis facit. Qvicquid sit, in eo omnes consentiant, quod subjectio illa, quam feminæ nunc Viro præstat, à conceptu poenæ divinitus immissa non possit separari, unde vulgo

58

vulgo concluditur, reverentia imperii divini poenam illam constitutis ad eandem patienter & sine reluctantia sustinendam mulieres obligari, qvæ nobis non ita prona atque firma consequentia videtur. Anteqvam enim eandem admittamus, probandum in genere est, ad sustinendam poenam, qvam Judicis sententia statuerit, aliquam in delingente obligationem esse, hoc sensu, ut eadem si fieri possit declinare, effugere, aut quocunq; modo, qvi novi sceleris nihil involvit, amoliri à se non debeat. Vid. Pufendorf. *O. Lib. VII. Cap. III. §. 4.* Cui qvidem Thomas, *Jurispr. Divis. Lib. III. Cap. VII.* contradicit, sed cuius argumentis tūm in conflictu, tum alia, qvæ proxime dabitur, occasione satisfaciemus. Qvanquam autem dicto loco Pufendorfius de solo foro humano agat, ubi protestatur sub init. S. 2. idem tamen & suo modo de tribunali divino dici potest, cujus effectus non à consensu, voluntate & obligatione peccatoris, sed ab ipso iæ divinae efficacissimo rigore pendet, qvi semel incitatus, ni mature pœnitentia, deprecatione, aut intercessione aliena mitigatur, nulla deinde humana ope vitari potest, quo casu absoluta necessitatibus posito de obligatione ejus, quem necessitas illa premat, qvarere supervacaneum est, qvod in statu civili secus habet. Atqve illa ut ira dicam inevitabilitas unicum est infallibile poena divinitus constituta ~~et inveniatur~~, qvæ ubi abest, non nisi mera futuri eventus prædictio cernitur adesse, qvæ qvanquam generaliter non fallat, utpote pro fundamento divinam omniscientiam habens, circa casus tamen speciales libertatem homini non adimit, licita qvacunq; ratione, incommodum avertendi. Unde porro dubitari potest, utrum ad formulam poenæ divinitus constituta pertineant, an pro mero futuri eventus omne verba illa sint accipienda, qva de re optime omnium judicabitur ipso casu exactius inspecto. Legem itaq; DEUS rulera de non comedendo certi generis pomo, poenam violatae Legis statuerat mortem, atqvi peccato illo admissa mors est secura, qvæ Adamum pariter ac Eavam terigit, & porro omnes citra exceptionem mortales tanget. At qvi hæc est fatis plana delicia ad poenam, sententia ad eventum reatio. At deinceps in promulgatione sententia DEUS, ut fieri ab iratis

iratis solet, duris minacibusq; verbis usus ipsū velut pœnæ genus asperavit, & facinoris sensu attonitis ulterius mala sua explicituit, ut ad mortem, qvam sibi conciverant, nonnisi per miseram atq; ærumnosam vitam sperarent perventuros. Unde specimenis loco Adamo, qvi si peccato abstinuerit, fructibus sua sponte natis cum voluptate vesci potuisset, tenuioris vietus parandi difficultatem, foeminae qvæ savissimo Viri consortio, si jura integratatis servasset, usura fuerat, corruptio nunc ipsius ingenio asperrimam cohabitationem, & familiaris imperii impotentiam proponit. Hæ itaque omnia & qvæ inde sequuntur prædictiones sunt de tempore futuro, qvod proprie dictam pœnam antecedit, cuius omina quanquam verissima sint, & qvalem tamen cum pena sustinenda necessitatem non involvunt: Cum hæc à voluntate statuentis proveniat, illa prædicent scientiam, qvæ in intellectu est, declarant, ast ideo pœna statuitur, ut irrogetur, non autem ideo aliquid sit, qvod DEUS illud futurum sciat, sed qvoniam res futuras velut præsentes DEUS intuetur, inde est, qvod ipsum cognitione sua fallere negreat, & ex cognitione prævia veritas sequitur prædictio- nis. Non ergo obligationem statim involvit, qvicquid indicat necessitatem. Sic pauci mares sunt à vietu parandi molestia immunes, nec tamen peccare dicendi sunt, qvi partis à majoribus divitiis fruuntur, qvos casus divites fecit, aut qvi ea abstinentia sunt, ut parvo atque parabili vietu vitam tolerent. Sic paucissima foeminarum exempla dantur, qvæ sine doloris sensu pepererunt, nec tamen felicitas earum crimen habet, aut qvi de levandis partus doloribus laborant, dum oleum operamq; perdunt divina simul gratiae jackuram faciunt. Pari itaque ratione de subjectione foeminarum maritis præstanda est existimandum, cujus ea qvidem necessitas mulieribus incumbit, ut vix ac ne vix qvidem, una vel altera illarum eandem evitare possit, nec tamen sequitur, peccare eas, qyeis in statu naturali persistentibus occasio cnascitur, initio matrimonio libertatem retinendi. Sæpe etiam inter privatos foemina prudentior est viro, nec sola Abigail est, qvæ maritum fatuum appellare ausit, & ni perire cum suis velit, rei familiaris curam in se suscipere cogatur. *i. Sam. XXV. 25. seqq.* Quid ergo operabitur prædictio

dictio divina, si præceptum non facit? An ergo jus saltem ad exigendum obsequium tribuet Marito? Nec hoc quidem temere affirmari potest. Sublata enim obligatione obsequii, quæ ex parte mulieris putatur adesse, jus quoq; imperiū, quod ad Maritum pertineat, tollitur. Deinde à mente DEI minantis collationem juris in eum, qui exequi minas debeat, abesse demonstrari inde potest, quod sæpius mina divinæ absente eo, à quo malum profici sci debet, siant, quod sæpe ad posteros utriusq; partis eventus pertineat, quod sæpe casus, quem mina respiciunt cum injuria ejus, cui malum confertur, sit conjunctus. Dici autem non potest, in ignorantem jus conferri, aut DEUM ipsum ad inferendam injuriam jure quenquam instruere. Sic DEUS populo Israelitico mutationem status Theocratici affectanti mala omnia regni tyrannicæ obculos per Samuelem ponit. An ideo ad exercendam tyrannidem jus Regibus contulit? Ut imperite qvidam ac improbe censuerunt. Achabus certe si ad eripiendas subditis vineas *i. Sam. VIII. 14.* divinitus sibi collatum jus putasset, precibus, pretio, dolo, scelereq; ad acquirendam Nabothi vineam opus minime habuisset, nec immrito ille periisset, qui jura regia agnoscere recusabat. Sic DEUS exitium Judæis interminatus dici non potest Romanis ad evertendum Judææ imperium jus concessisse. Alias enim Judæis fas non fuisse Romanis repugnare, quia tamen iustum utrinque bellum leguntur gesisse. Jus autem aliqui conferre, & eidem contrarium jus alteri indulgere, nugatorium est. Unde quid de praesenti casu existimandum sit, facile intelligitur. Nec certe locus aut tempus acquirendo juri idoneum erat, cum in eo esset iratus iudex, ut pœnam sotibus infligeret, quo tempore præmia conferri & jura tribui non solent: Ac inter ejusdem delicti participes fieri non potest, ut quod alteri malum infligitur, alterius commodo cedere jubeatur. Si vel maxime autem ponamus, dicto loco Gen. jus exigendi ab uxore obsequiū divinitus in maritum collatum esse, novo tamen opus erit scripturæ sacrae textu, ut ostendatur, iure illo cedere maritum, & se eodem in gratiam uxoris non posse abdicare. Qui enim simpliciter jus illud cum præcepto coniunctum dicunt, illi cum jure obligationem miscent, circulumq; petunt.

Mederi

Mederi huic incommodo, ut solet, ingeniose voluit *Thomas, L.c.*
C. III. §. 48. ubi poena divinitus constituta exactorem statuit Maritum. Sed obstat sententia Consult. Viri, qvod constitutio illa exactoris poenae in texu nusquam compareat, sunt enim diversissimi actus ejus qui penam statuit & qui constituit poena exactorem, qvorum alter alterum non comprehendit. Qvod ipsum si facere DEUS voluisse, qvare ad Eym potius, qvam ad Adamum sermonem dirigat non appetet, nec ratio reddi potest, qvare circa penam à muliere sustinendam peculiari ministro opus esse DEUS judicari, qui tale quid contra Adamum non legitur constituisse. Dicendum est porro aut totius sententiae divinae exactorem esse Virum, aut partis ejus. De tota sententia vix illud affirmari potest cum intelligi non possit, qva ratione dolorum, qvos ab impragatione & in parte mulier sustinet, exactor sit Maritus. Si vero de parte idem est accipendum, ostendenda erit ratio diversitatis, qvare ad eam solam exigenda poena facultas sit restricta.

II. Argumentum, qvod contra nos ab ordine creationis ducitur, roboris vix quidquam habet, nam & bruta animantia prius sunt homine creata, nec tamen id obstat, quo minus in eadem potestatem homo habeat, nec uitetur eo ratiocinio *Apostolus 1. Cor. XI. 7. ut & 1. Tim. II. u.* pro adstruendo imperio Mariti, sed pro destruendo imperii muliebris affectatione, qvæ cum diversissima sunt, converti nullo modo possunt, uti ostendit *Horn. de Civ. Lib. II. Cap. I. & Thomas, d.l. C. III. §. 42. seqq.*

III. Qva Ephef. V. 23. Coloff. III. 18. 1. Petr. III. 1. leguntur, præcepta hypothetica sunt, & ad presentem statum illorum, qveis scriptæ sunt literæ respectum habent, qvos inter tanquam privatæ sortis homines, & Legum Civilium autoritati subditos maritale imperium legitime constitutum erat, qvod cum DEO nulla ratione displiceat, tantum qvoque abest, ut Apostolus damnet, ut potius confirmet, qvo ipso autem libertati eorum, qui in statu naturali degunt nequaquam præjudicat. Quemadmodum qui à servis herile obsequium exigit, liberos propterea homines in servitutem tradere se non jubet. Qvodsi autem in scriptis Paulinis absolutum præceptum videtur inesse, dici poterit haud absurdum, idem tacita dicto

dicto casu dispensatione DEUM mitigasse. Sive enim immediate Majestas à DEO sit, ut qvidam volunt; sive ordinem civilis imperii abs hominibus inventum postea DEUS approbarit, quæ sententia Grotii est; sive denique DEO instigante & promovente consilium instituendi imperii civilis homines ceperint, certum est tamen, ordini huic DEUM favere, nec adeo qvidquam velle, quod jura ejusdem temerare, & statum Reipubl. possit everttere. Qvo ipso ad superius dicta res reddit, ut aut demonstretur, imperio foeminarum civili, aut saltem imperantium matrimonii voluntatem divinam repugnare, aut vero maritis jus tribui non debet, quod civilis imperii juribus repugnet. Divisio enim locum hic non habet, ut penes virum maritale, penes conjugem civile imperium sit. Imperium enim quod alio imperio opposito eliditur, moraliter nullum est. Et quemadmodum quas partes civile imperium habeat, abunde scimus, ita quibus partibus maritale constet imperium, nondum, ut opinor, satis ad liquendum est perductum.

COROLLARIA.

I. Imperium Civile non est propago potestatis patriæ.

Societas paterna justis suis limitibus inclusa vera Societas non est.

II.

Omne Imperium Civile præsupponit pactum.

IV.

Consensus præsumptus non est verus consensus.

V.

Factum humanum quod semet ipso absolvitur nec ad aliud relationem continet, pro signo subsidario declarandæ voluntatis haberi nequit.

Km 1128

Bd. 1-19

56

ULB Halle
004 978 544

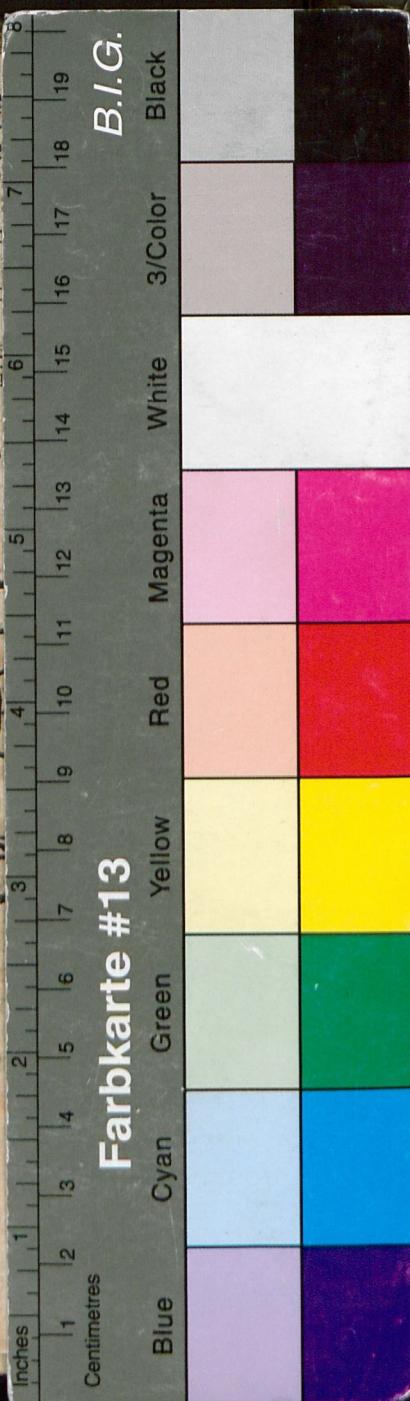
3

VDA 8

VDA 7

2

DISSE^TRAT^IO
DE
MARITO REGINÆ,
quam
In Academia Patria
Fratres Germani
JO. PHILIPP. PALTHENIUS,
Juris Natur. & Gent. Professor
Ordinarius,
ET RESPONDENS
SAMUEL PALTHENIUS,
Jurispr. Studios.
ad d. 28. Junii, a. O. R. 1702.
publicæ disqvistitioni
subjicunt.

GRYPHISWALDIE,
Literis DANIELIS BENJAMINIS STARCKII,
Reg. Acad. Typegr. 1707.

Friðer. Gottl. Pating
Mala d. 27. Iulij. 1706.